FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

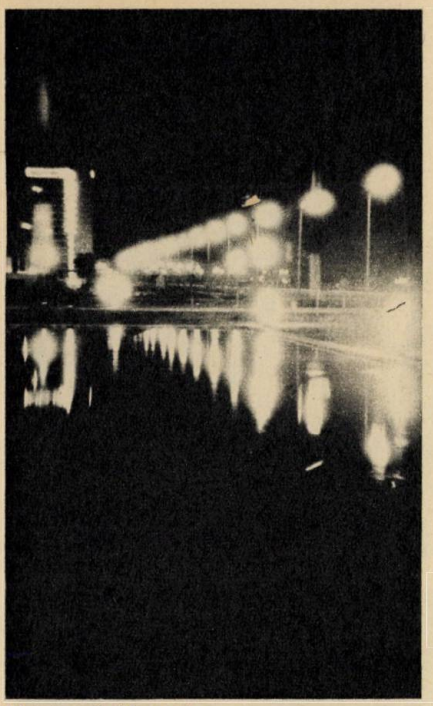

Nocturnă, Mamaia —
OCTAVIAN SIMON — Cluj

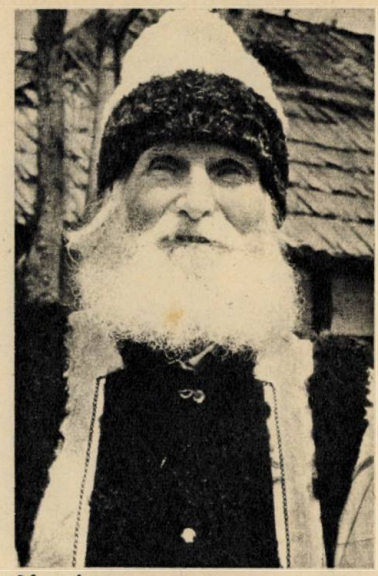

Moșul —
VICTOR SECĂREANU — Brașov

În parcul din Călărași —
D. SIMIONESCU — Călărași

Cascada împietrită în Peștera Mezead
MUGUR CURELARIU — Arad

Florăreasă
MINDIRIGIU LUPU — București

FRUMUSEȚILE PĂTRIEI

Clăile lui
Miron (Ceahlău)

Sfinxul Pietrei
arse (Bucegi)

Căciula
Dorobanțului

Foto: O. CAHANE

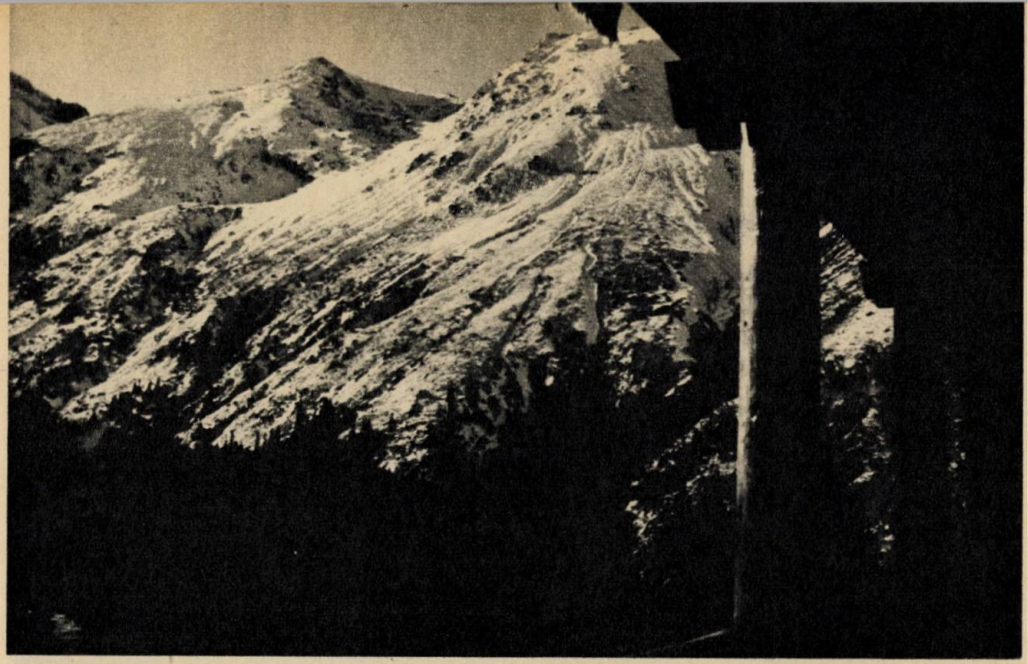

Negoiul Mic

STELIAN ARICEȘTEANU — București

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Spre Lacul Ursu—Sovata —
EUGEN BOGDAN —
Brașov

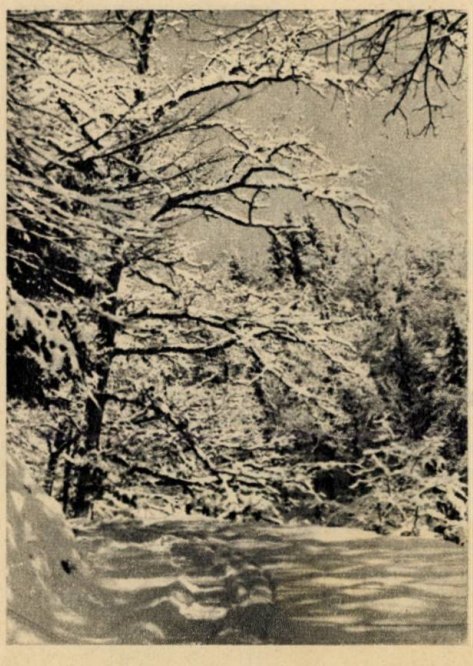

Sinaia. Peisaj de iarnă — Dr. I. ȚUGUI — București.

Cabana Brădet — ALEXANDRU STĂNICĂ
București

Domul din Amalfi

MIT și GEOGRAFIE

OCTAVIAN PALER

O COASTĂ STRĂINĂ DE ENEIDA

Legendele nu sînt totdeauna în favoarea geografiei. Dovadă Olimpul. Dacă grecii nu și-ar fi plasat zeii pe el, și-ar fi purtat destinul de munte mediocru fără să intrige pe nimeni. Așa, are aerul unui impostor. Hiperbolizîndu-l, miturile l-au condamnat să arate în realitate urît și ursuz, foarte departe de ceea ce ar fi trebuit să fie vedeta unui relief ideal. Se întîmplă ca și geografia să trădeze un mit. E cazul coastei amalfitane, de la sud de Napoli, dintre Sorrento și Salerno. În mod normal, în virtutea legăturilor ei arhaice cu aventura lui Eneas, ne-am aștepta să corespundă prin clasicitate hexametrilor lui Vergiliu și caracterului eroului Eneidei, peisaj riguros, de armonie greacă, ușor zaharat de poveștile cu sirene ce otrăveau prudența corăbierilor dar nobil prin simplitate și echilibru. Mai la nord, coasta are într-adevăr acest stil arcadian, în sensul clasic, și invocă Eneida. Eneas coborît

să întîlnească Sibila din Cuma e perfect plauzibil. Ochiul său circumspect n-avea de ce se teme. Scrupulele eroului troian de a-și duce la bun sfîrșit mandatul încredințat de zei nu riscau nici o alarmă cîtă vreme natura țărmului se dovedea senină ca un templu ionic. Or, în comparație cu partea de la nord de Napoli, credincioasă miturilor romane și grecești, coasta dintre Sorrento și Salerno are toate atributele unui delict romantic, cel puțin atît cît permit lumina și grația lejeră, meridională. Și totuși, Palinuro care și-a luat numele de la cîrmaciul lui Eneas, nu se află departe.

Prima dată cînd am fost pe coasta amalfitană era în aprilie. Soarele astringent din timpul iernii devenise blînd și toropitor «sul mare appena vivo» cum sună un vers al lui Dino Campana. Ramurile de portocali și lămîi atîrnau caste, deocamdată fără flori, peste zidurile sure de piatră. Nu izbucniseră încă pasiunile în vegetația ce îndulcea severitatea munților Lattari veniți să vadă marea de aproape. Tocmai munții schimbă fundamental atmosfera acestui țărm. Si în primul rînd aspectul lor păgîn, de relief creat prin violență de vulcanii submarini. Roci spînzurate în echilibru ireal, case incastrate în stînci de arhitecți abili, orășele cu nume muzicale, Positano, Ravello, Sorrento, Piano, deschise spre mare dar secrete în interior, străzi sinuoase scobite pe jumătate în munte, hoteluri în mînăstiri medievale, piatră linsă de nori ca în cele mai tipice decoruri piemonteze în vreme ce jos valurile insinuiază căldura mărilor din sud și plantele se îngrașă din cenușa uitată a unor vulcani pe care celebritatea Vezuviului i-a lăsat în anonimat... Structura stîncoasă a coastei ferește peisajul de moliciune și lascivitate însă o insistentă atmosferă de taină se naște din disparități... Grădinile din Ravello l-au sedus pe Wagner prin mixtura lor de magie romantică și rusticitate montană. Ele consună cu muzica din Parsifal. De altfel, cînd a semnat în registrul hotelului din Ravello, compozitorul a adăugat aceste cuvinte: «Klingsor's zaubergarten ist gefunden». Vergiliu e străin aici unde, dacă a rătăcit vreodată duhul unui zeu, el a descins din mitologiile nordice. De fapt, aceasta și trebuie să fie prima calitate a unei geografii cu aură mitică, să aibă vocația legendei, nu să-i poarte povara.

Maeterlinck are în Avant le grand silence o ipoteză interesantă. Coriolan este un Hamlet meridional care, în loc să umble cu pași vătuiți în obscuritatea suspectă a castelului din Elsinor, gesticulează în lumina violentă a Forumului. Îmbătrînit, el ar urla în negrele castele și în sumbrele ceturi ale Scoției la fel ca regele Lear. În împrejurări și locuri diferite, ei încarnează trei stări ale aceluiași arhetip, Shakespeare în persoană, revelînd pe rînd un mare melancolic, un mare sceptic și un mare disperat. Coasta amalfitană posedă, scenografic, și lumina sudică necesară lui Coriolan și piatra care să repete în ecouri întrebările lui Hamlet. To be or not to be... To be, căci marea se vedea totuși altfel decît din cimitirul castelului danez... și niciodată nu mi-am suportat mai ușor rătăcirile ca atunci...

SORRENTO ȘI MITUL SIRENELOR

Sorrento e patria lui Torquato Tasso. Piața centrală a orașului îi poartă numele și tot acolo se află un monument al poetului, ridicat prin secolul trecut, orgoliu firesc la urma urmei pentru Sorrento dar care nu ne poate împiedica să ne gîndim cît de frecvent sînt revendicate retroactiv, în baza registrelor de stare civilă, glorii constituite sub alte zodii geografice. Plecat pe la șapte ani din Sorrento în împrejurări tulburi, Torquato Tasso s-a reîntors, episodic, în cetatea natală abia cînd era de-acum celebru și bolnav, torturat de insomnii și de vedenii, urmărit de ideea că va fi denunțat Inchiziției și ars pe rug pentru păcate fictive. Poet maledetto, a cărui efigie amară patronează, prin ironia soartei, un oraș persecutat doar de vanitățile sale hedoniste. Nimeni nu e totuși vinovat de această ironie a hazardului căci ar suna cel puțin bizar să propună cineva primăriei sorrentine să înalțe un zid în jurul statuii, redînd-o astfel propriei singurătăți...

Puține lucruri sînt de văzut la Sorrento ca și la Amalfi, dacă a hoinări prin soare cu gîndul la Ulysse înseamnă pierdere de timp. Sînt însă prea lipsit de har pozitivist. Unica mea șansă e să-mi trans-

form și această slăbiciune în mîndria de a o avea. Așa că mi-am folosit sumarul popas la Sorrento mulțumindu-mă să mă plimb la o oră care mă făcea fără voia mea complice cu unul din preceptele versificate în latinește, sentențios, de vestita școală medicală salernitană din Evul mediu: «Trebuie evitat somnul de după-amiază; el generează febră, dureri de cap, inflamații și indolență.» E limpede că o astfel de maximă a rămas uitată prin biblioteci, în vreme ce il pisolino scade vizibil circulația în ceasurile de zăpușeală.

cheamă Grotele sirenelor... Și nu departe, la Massalubrense, se găsește un templu dedicat de asemenea sirenelor alături de care, pentru a exorciza locul, s-a construit o biserică. Dar cine ar putea stabili în ce măsură s-a contaminat geografia sorrentină de mituri și nu invers! E greu de presupus unde ar fi izbutit fantezia anticilor să afle un adăpost mai bun nimfelor cu trup de păsări și chip de femei dacă nu pe acest țărm suspendat între mare și cer, capabil să prefacă violența vulcanică în dragoste vegetală și singurătatea în lumină anacronică.

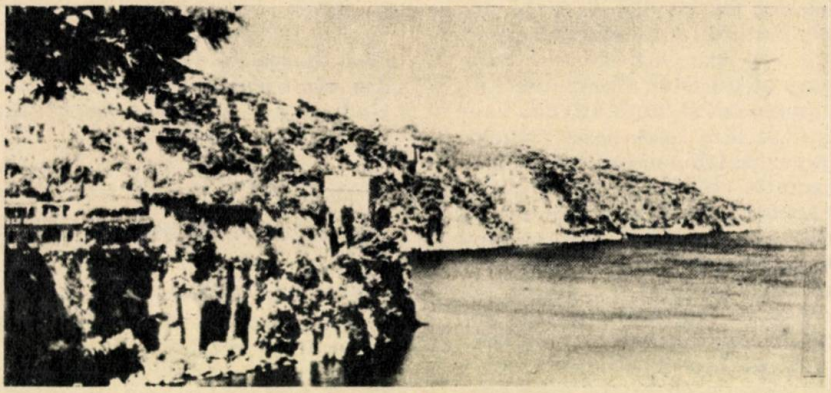

Coasta la Sorrento

Străzile în pantă, alternînd arhitectura modernă cu portaluri medievale, Domul, modest în comparație cu ceea ce posedă alte orașe italiene de aceeași mărime, desele ateliere consacrate artei tradiționale sorrentine a tîmplăriei în abanos, trec pe un plan secund pe măsură ce simțurile sesizează prezența secretă a mitologiei în spatele zidurilor cotropite de o vegetație pasionată unde privirea capătă un sens infractor, spionînd prezumtiva nălucire a sirenelor antice... Cu toate că ruinele templelor și vilelor romane din vechiul Surrentum, preferat de August și de Marc Aureliu, nu sînt lipsite de interes, nimeni nu se preocupă aici de arheologie cîtă vreme miturile vin ele spre călătorul modern. Etimologia invocă numele orașului în sprijinul legendei care pretinde că în apropierea acestui țărm a trebuit Ulysse să astupe urechile marinarilor săi cu ceară iar el să se lege de catarg. Ce e drept, grotele de la Sorrento, comparabile cu cele din Capri, se

S-ar părea că vulcanii submarini întreține în grădinile din orașul lui Torquato Tasso o ardoare tropicală și, în același timp, o necesară luciditate. Ele seamănă cu cele siciliene, minus starea de autohipnoză. Ca și cum totul a evoluat între simbolul lui Ulysse legat de catarg și cîntecele sirenelor, spațiu de ezitări a cărui semnificație morală depășește de atîtea ori simpla speculație mitologică. Și poate că acesta e Sorrento. O ultimă sirenă hrănită în secret de un vulcan submarin. Cu toate riscurile ce decurg dintr-o atare condiție pentru un oraș al cărui principal merit e că s-a așezat aici. Ochii caută cerul și duplicatul lui din mare, zidurile monahale cu aer provincial îmblînzite de citrice, ocolind reclamele stridente, și totul ascunde ceva, o umbră, o tristețe sau o pasiune, lăsîndu-te să te bucuri de soare, de liniște și de propria ta bucurie pe care nu o înțelegi și care rămîne singurul cîntec de sirenă real.

Templului închinat lui Venus la Sorrento, pomenit de Vergiliu, nu i-am mai dat de urmă. Am coborît și m-am dus în port. Se făcea seară și se întorceau bărcile plecate la pescuit. Nu sînt eu primul care a așteptat pescarii să-i vadă răsturnînd plasele pe chei cu iluzia că, poate, au prins și vreo sirenă.

AMALFI SAU FRICA DE TRECUT

În munții Făgărașului, departe de traseele obișnuite, există o vale cu pereți amețitori, aproape verticali, Budrul galben, unde, în copilărie, eram sfătuiți să nu pătrundem. Am încercat o dată, mult mai tîrziu, cu un grup de prieteni. La cea mai mică neatenție, roca fiind extrem de friabilă, se poate stîrni o avalanșă de piatră, ceea ce s-a și întîmplat, încît după ce am așteptat lipiți de stînci, ca șopîrlele paralizate de spaimă, să se facă liniște, am renunțat să ducem bravada pînă la capăt, mulțumiți că am scăpat cu viață. Amalfi mi-a evocat starea aceea de frică obosită de la sfîrșit peste care s-a așternut o inefabilă ușurare.

Auzisem sau citisem ceva despre ceco. Ceco ar fi un șarpe minuscul cu venin fulgerător. De zărit nu l-a zărit nimeni. Numai superstițiile locale îl pomenesc. E prea iute, se spune, ca să-l poată distinge ochiul. Specialiștii zîmbesc: un asemenea șarpe nu există. Îi cred, dar i-am auzit cu urechile mele pe localnici avertizîndu-și copiii, cînd pleacă de-acasă, împotriva acestui pericol. După cum întregul Amalfi își trăia parcă vigilent liniștea idilică, într-o regie impusă, temîndu-se de un ceco inobservabil.

Amalfi rivaliza în evul mediu cu Pisa și Genova pentru stăpînirea Mediteranei, fiind cea mai veche dintre republicile marinare italiene, și avea atunci de zece ori mai mulți locuitori decît azi cînd a rămas doar un burg de pescari, un echivalent turistic, mai puțin celebru, al insulei Capri. Bănuiesc că orășelul se mîndrește și acum că Flavio Gioia, inventatorul compasului de marină, a fost amalfitan. Dar ambiții nu mai are în afară de cele de stațiune balneară care vrea să-și uite decadența. Locul e ideal pentru un pictor impresionist. Cîțiva palmieri clătinați de briza ușoară, surprinzători lîngă austeritatea franciscană a munților Lattari, casele agățate pe povîrnișe ca niște cactuși enormi, pietrificați, o trăsură somnolînd pe strada principală în imediata apropiere a țărmului și, în rest, privirea rămîne liberă să studieze efectele optice provocate de lumina umedă. Marea nu e însă amabilă așa cum pare la prima vedere. Amalfi a fost de mai multe ori victima valurilor seismice, ca în acel an 1013 cînd toate corăbiile din port au dispărut. Petrarca a descris o catastrofă asemănătoare din 1343. Chiar în secolul nostru, mai exact în 1924, fenomenul s-a repetat. Stîncile dolomitice, predispuse la surpări și avalanșe de piatră, au afectat și ele securitatea așezării. În 1899, întreg portul a fost zdrobit de o stîncă enormă prăvălită din munte.

Amalfi își ignoră însă starea de risc. Nici nostalgia gloriei n-o are, ca Veneția. Suferind parcă numai de heliotropism, perfect împăcat cu el însuși, se ferește de orice i-ar aminti, fie la belle epoque, fie dramele. Pentru Amalfi, ceco înseamnă trecutul. Prețul relaxării lui e evaziunea în amnezie care îl scutește și de regrete și de panică, un carpe diem ce se teme nu de deziluzii posibile mîine, ci de amintiri, reactualizînd într-un anume sens gestul lui Petroniu, rafinatul epicurean de la curtea lui Nero, care, căzînd în dizgrație, s-a oprit la Cuma (sau Cumae cum se chema atunci) și, după ce și-a tăiat venele, și le-a legat ca să se mai poată întreține cu prietenii. Amalfi mi-a dat de aceea senzația unui paradis pentru învinși. Lecția inacceptabilă pe care ne-o oferă el e a unei sinucideri parțiale prin executarea memoriei. Calmul său idilic, transformat în dogmă, se potrivește unei stațiuni balneare, închisoare frumoasă deconectată de la mizeriile lumii, unde pentru cîtva timp poți să devii propria ta crisalidă, dar a te converti la filosofia lui e primejdios. Idilismul ca și scepticismul profesat ca program sînt, de fapt, amîndouă forme ale renunțării la efort. Și nu văd cum s-ar putea trăi, cu tot ce s-a întîmplat pe pămînt de la Fidias și Praxitele încoace, în orașe unde toate străzile ar fi pline de statui grecești fericite abstract, oricîte experiențe ar fi făcut spiritul pentru a se deprinde cu ceea ce Heidegger numea inautenticitatea.

Senin și frumos ca statuile eline, Amalfi n-avea să-și pună nici o întrebare. Poate că m-am înșelat totuși, crezînd că această coastă n-are nimic comun cu idealurile clasicismului.

DRUMURI

În cel dintîi an al călătoriilor mele prin partea de nord a Moldovei cel mai greu lucru era să înregistrez orașele acestui colț de țară miraculos într-o formulă de personalitate modernă. Dar asta se întîmpla cu ani în urmă, cînd nici măcar un jurnal intim nu-mi pusesem în gînd să scriu. Mai tîrziu acest capăt de țară a fost pentru mine Nordul, pur și simplu, iar nevoia de reportaj în aceste călătorii n-am simțit-o profesional, cum s-ar crede, cît mai ales de la altitudinea unor sentimente redescoperite în inima mea, cu memoria, poate, a vechilor cronicari, cei care n-au fost, dar rămîn, totuși, primii «reporteri» ai acestui ținut. Oricum, reportajul este aici filă de cronică, și în diversitatea definițiilor sale posibile intră în aceeași măsură evocarea istorică și contemporană, ca și călătoria în sine...

Primul oraș de cronică modernă din Nordul Moldovei este Suceava. Oraș bătătorit într-un singur deceniu — ultimul — de zeci și sute de reporteri din țară și din străinătate, și-n același timp sursa de inspirație chiar și a celor mai pedanți dintre scriitorii geniului absolut din care nu se poate ieși fără sacrificiu — se zice — date fiind marmora și geometria cuvintelor sacre și a structurilor «fixe»! Și totuși, Suceava, cea laică, Suceava chimistă, gospodina recunoscută, ca și, mai recent, fabricanta de oțeluri inflexibile, Suceava-arhitect, forestieră și literară, artistică și salubră, Suceava aceasta cu sufletul dăruit mai ales într-un singur deceniu unor spectaculare preocupări, este în primul rînd ceea ce pare a fi oricare oraș (deși uneori nu este chiar oricare!), adică o bună gazdă.

Mă instalam pentru călătoria de durată a acestui reportaj, la Suceava, într-un hotel care, mărturisesc, prin numele său, devenit propriu, nu spune acea măreție, încît să-l tragă de baiera pungii pe delegat și turist, dar este cu-n aer serios, bun de prietenii și odihnă. Luam, așadar, o cameră la «Arcașul» interferînd, nopțile, itinerarul de nord, în orașul acesta. În fiecare seară mă apropiam de recepționer cu o întrebare pe buze («Ce se întîmplă, totuși, într-un hotel?»), dar veți vedea că i-am pus întrebarea aceasta numai la urmă și într-un mod special tocmai din cauza infinitei sale banalități. Recepționerul, un tînăr, fost ziarist la Ostra, la foaia «de exploatare» «Minerul», nici nu se așteptase că va trezi interesul unui mai recent coleg din prima lui meserie. Pînă una alta nu se întîmplase nimic, n-aveam nici cea mai vagă impresie despre orașele «îndepărtate» ale Nordului: Rădăuți, Botoșani, Cîmpulung.

Dar toate aceste orașe, cu state în regulă, cu hrisoave de voievozi și cu viață modernă fierbinte, mi-au părut numai în cîteva zile moșii-strămoși ai unor alte așezări în aria cărora condeiul niciunui ziarist n-a tras încă cercul perfect al descripției și-al iubirii. Chiar și cititorul poate întreba, încă din clipa aceasta, surprins, cum, mai sînt în afară de-acestea și alte orașe în Nordul Moldovei? Cum, în ținutul cu mănăstiri de artă (și nu de turism cum cred unii!) sînt, totuși, și alte orașe decît cele însemnate pe hărțile desenate la școala primară cu un punct negru-plin?! Unde vei mai ieși în cîmpie după ce lași Botoșanii în urmă, să vezi un oraș?! Abia faci zece sau cincisprezece kilometri automobilistici, iar cîmpia podișului pare nesfîrșită! Drumuri vechi, poate

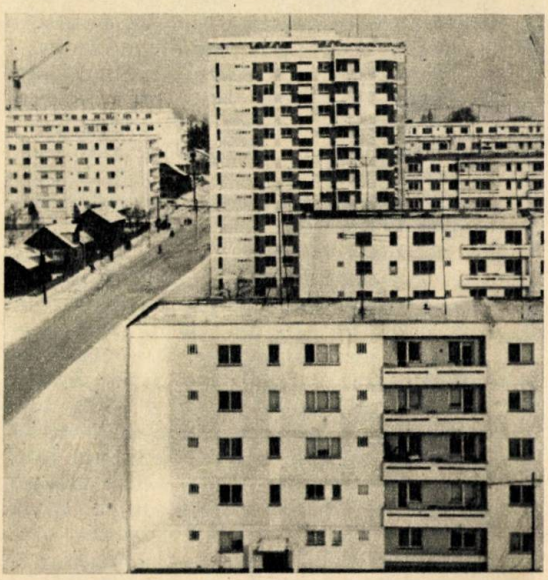

Vedere din Suceava

că șleahuri domnești! Astăzi centura de asfalt a unui nou drum național încinge castitatea pămîntului matern al Moldovei de Nord! Drumul național, al cărui nume nu l-am notat, are ca destinație așezarea numită Săveni. Săveni?! Probabil un sat... Deja indicatoarele rutiere înspăimîntă! «Urlați — 11 km.» Urlați este un sat, bineînțeles. Un sat din acest podiș al vastității ogoarelor care, cine știe, își trage numele dintr-o arhaică iarnă cumplită cînd în cîmpia podișului vor fi urlat lupii! Satele între timp s-au mai înmulțit, drumul național urcă și coboară, vasta platformă agrară nu mai decepționează, și totuși aduce în minte fraza lui G. Enescu, sfîșietoare în realitatea retrospectivă a observației: «Drumuri care nu duc nicăieri și oameni care nu pleacă niciodată». Căci pe atunci nu exista marea centură de asfalt să încingă fierbintea castitate a pămîntului matern al Moldovei de Nord. Această maică l-a trimis lumii pe George Enescu; cineva a plecat de aici! Iar după ce lași toate răspîntiile ducînd vîntul de la Liveni înspre Dorohoi, ajungi la Săveni! Săveni?! Probabil un sat... De aici drumul are centuri de asfalt către Darabani și Dorohoi. Cel puțin Darabanii au fost, spre Horodiștea, pentru geografia școlară, ușor de reținut, cel mai de nord punct al țării. Săvenii, ca și Darabanii, astăzi sînt orașe. Ce fel de orașe sînt cele două, de pînă mai ieri comune rurale? Sînt noi orașe ale țării înscrise pe hărți cu punct negru-plin, sau pur și simplu, orașe! Revelația n-are cum să fie neprevăzută. Prevăd încă alte orașe. De la Darabani, ținînd malul Prutului, drumul coboară la Ștefănești, în apropiere de Stînca, unde se va construi, în curînd, una din marile surse de energie electrică ale țării... Iarăși a plecat cineva de peaici! Pictorul Ștefan Luchian, cum se știe, este născut la Ștefănești, în familia unui militar. În zadar cauți locul însemnat de vreo piatră a aducerii aminte. Nu se mai știe... Și-n felul său Ștefăneștii sînt, de asemeni, un oraș. Drumul întoarce dinspre Santa-Maria, de data aceasta pe șleahuri, hai să le zicem, semi-moderne, și din nou un posibil oraș: Sulița. «Boieri Dumneavoastră, m-au rușinat păgînul!» strigă istoria crîncenă a Moldovei cu glasul Doamnei lui Ieremia. Pe șleahul acesta s-a întîmplat, și boierii vor fi fugit, vai de ei, înspre satul lui Botăș, astăzi orașul lui Eminescu, capitală de județ, fierbinte oraș modern. Totuși, în hotelul care poartă numele propriu, de măreție moldovenească, împlinită și cumpătată, a voievodului Petru Rareș, nu te poți odihni fără sentimentul de spaimă, altul, desigur, decît acela al Doamnei lui Ieremia. «Inspirația», cine știe a cui, a dispus la renovarea acestui hotel, construirea unor camere fără a cel puțin unei singure ferestre! După ce stingi becul, lumina se uită pe sub uși, indecisă.

— Ce se întîmplă, totuși, într-un hotel? Întrebarea, pînă la urmă, a fost pusă, desigur, la Suceava. Cel de la care așteptam un răspuns, tînărul, fost ziarist la Ostra, se numește Adrian Frățianu, are, cum singur o spune, «o meserie de amabilitate». Este cu alte cuvinte recepționer la hotelul «Arcașul». Foarte distins, oarecum «englez». De altfel se descurcă bine în principalele limbi europene. Dar nu rămîne el, unicul erou al acestei călătorii, cel puțin ca idee... Încearcă un răspuns luînd loc pe o canapea ca de piele în holul cu televizor al hotelului sucevean.

— Într-un hotel... Cîte nu se întîmplă?... pare el să răspundă, la fel, cu o întrebare. Suntem vizitați ca orașe. Zi de zi. Noapte de noapte. Ne vizitează, să zicem Shirley Temple Black (da, eu însumi i-am făcut nota, de ce vă mirați?), dar ne vizitează și Margareta Pîslaru. Aici, la Suceava, lumea vine pentru tot Nordul Moldovei.

— Inclusiv Botoșanii?

— Botoșanii sînt, ca și Suceava, județ.

Răspunsul a fost scurt, de o electricitate acută! În aceeași clipă mă îndepărta de Suceava, căci vizitasem de fapt un anumit ținut, folosind însă o gazdă vecină. Ca și cînd te-ai întoarce acasă tîrziu și negăsind cheile «sub ușă» ești nevoit să înnoptezi peste drum!... Vreau să spun că Suceava, atît de amabilă, atît de bogată în frumusețe, arhitect strălucit și chimist multilateral, forestieră, salubră și artistă, admirabila Suceavă care vibrase în inima de bronz patinat a Poetului cu acel Sic transit gloria mundi, dar și-n inima noastră modernă («Inima mea la Suceava» scria într-un loc Geo Bogza!) poate reverbera peste continente! Dar Botoșanii? Să nu fiu rău înțeles! Din pricina unui hotel prost nu se poate arunca în coșul indiferenței și-al comodităților însăși Istoria sublimă, mintea amintirilor noastre de aur și marmoră! Un drum de statui circumscrie întregul județ Botoșani. La Ipotești — Eminescu, la Dorohoi și Liveni — Enescu, la Ștefănești — Luchian. Din Săveni duce un drum în Miorcanii poetului Ion Pillat, la Darabani va ființa în curînd Muzeul primei școli sătești din Moldova, Mihăilenii îl au pe Ion Păun Pincio, satul Corni pe Octav Băncilă. Toate acestea în linia artelor și-a literaturii. Alte drumuri au însă pe la răscrucea cu sate însemnul Științelor cu nume nu mai puțin glorioase. «Cine le vede nu le crede, cine le paște le cunoaște». Mă întorceam de la Botoșani spre Suceava în mașina tovarășului profesor Mihai Burlacu, secretar al Comitetului județean Botoșani al P.C.R., a cărui voce înregistrată pe bandă de magnetofon de un reporter al Radio-Televiziunii, mărturisea nu dorințe, dar certitudini, în ce privește «raliul» itinerant al Culturii prin noile orașe botoșănene împodobite de vechi dar invizibile statui, cu virtuale însă posibile statui strigătoare viitorimii din bronzul memoriei. Aerul munților, dinspre Suceava, adia fruntea geniului românesc. Eram în Moldova acasă.

Ion MURGEANU

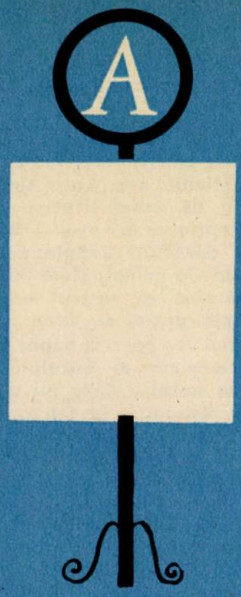

grupa A — tipul slab 42 — 54
grupa B — tipul normal 42 — 58
grupa C — tipul plin 46 — 58
grupa D — tipul corpolent 50 — 60

nou!

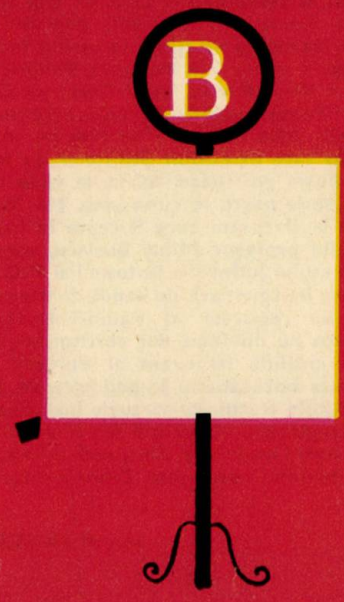

D

CONFECȚII BĂRBĂTEȘTI DE SERIE EXECUTATE PE GRUPE DE CONFORMAȚII CORPORALE.

avantaje:

— preț mai mic cu 30—40% față de cele executate individual
— reducerea timpului pentru alegere și cumpărare
— evitarea așteptării la probe
— asigurarea — prin atelierele speciale ale magazinelor — de servicii gratuite privind eventualele retușuri, călcat, etc.
— prin linia de croială, prin armonizarea accesoriilor, se asigură decență, bun gust, în condițiile de aliniere la orientarea generală a modei, pentru fiecare sezon.
— fabrica producătoare garantează calitatea produsului.
— se asigură posibilitatea îmbrăcării cu confecții de serie a cumpărătorilor cu cele mai diferite conformații corporale și siluete.

C

Muguri — ALEXANDRU STĂNICĂ — București

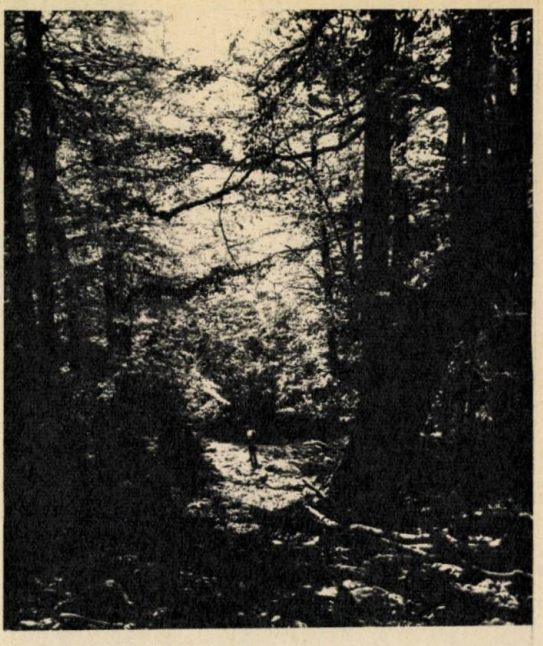

În pădure — Munții Apuseni
Ing. LUCIA MUT — București

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

În larg — OCTAVIAN SIMON — Cluj

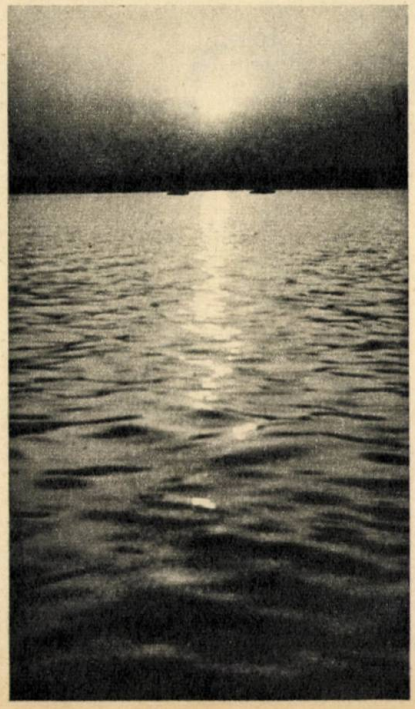

Convergență — FLORIN BĂDULESCU — București

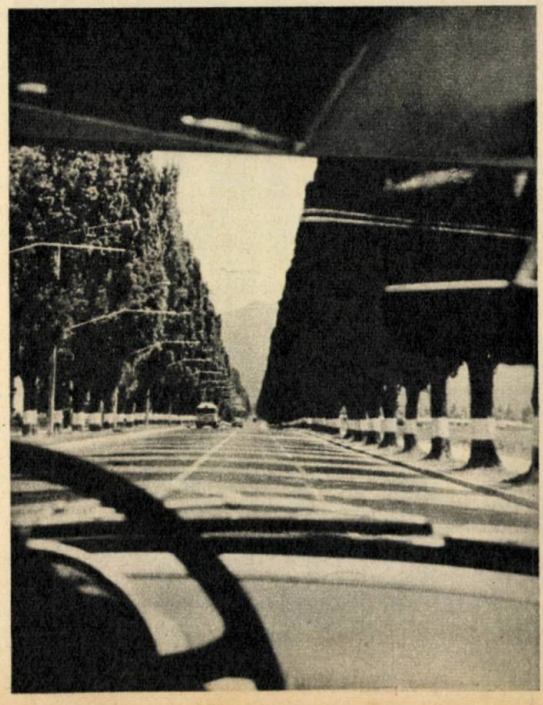

EUGEN BARBU

Caietele Princepelui *sînt un Jurnal de lectură — mai bine zis, ceea ce numea Thomas Mann un Jurnal al unor romane, amestec de gînduri stîrnite de cărți, cu mici fleacuri intime.*

Deci trebuiesc luate ca atare. Totul conține 6 volume în sumă de 3 000 pagini. Primul volum a apărut la Dacia *anul acesta. Volumele 2 și 3 în 1973.*

E.B.

„Caietele Princepelui"

(Vol. V)

Michelet spune că în *istoria Franței* a început o epocă nouă odată cu introducerea cafelei. Brandes: În stilul lui Voltaire se simte aroma cafelei.

*

Thesmoforiazurele — sărbătorile lui Ceres și ale Proserpinei. Aristofan folosește în batjocură teste din tragediile lui Euripide cu care se află în cruntă polemică...

*

O *Istorie a plagiatului*: (din *Istoria teatrului* de Ion Zamfirescu).

— Terențiu e de fapt autorul lui: Sînt om și nimic din ceea ce este omenesc nu-mi este strein...

— La Fontaine a încercat o imitație după *Eunuchus*. Fenelon declara că-l preferă pe Terențiu lui Molière. Asupra paternității tragediilor lui Seneca s-au dus discuții îndelungate. Quintilian i le atribuie pe toate. Juste-Lipse (erudit belgian din sec. XVI) doar tragedia *Medeea*. Îndoieli există și asupra piesei *Octavia*. La *Fenicienele*, sursele: Euripide și Stațiu. *Hippolit* e luat după Euripide. *Fedra* lui Seneca (vine din Euripide) și e reluată de Racine. *Troienele* (de la Homer) Euripide și Virgil. *Medeea*, după Euripide. *Agamemnon*, după Eschil.

În teatrul hindus: celebrul poet Kalidasa în *Uikrama* și *Urvaei* subiectul e luat din *Rigveda* (cărțile sfinte). Capodopera sa *Sakuntala* are subiectul luat din *Mahabhârata*. Regele poet Harsa a scris două comedii eroice: *Ranâvali* și *Pryadarsika*, inspirate din *Malavika* și *Agnimitra*, de Kalidasa. În *Pryadarsika* există o primă scenă de teatru în teatru ca în *Hamlet*. Dramaturgul Bhavabhuti, cel mai mare mînuitor de limbă hindusă, a scris trei drame. *Mahâviracarita* și *Uttavarâmacarida*, luate din *Râmayana*. *Mâlatimâdhava* (Madhava și Malati) are ca subiect *Romeo și Julieta*.

În Persia: influența grecească a lui Euripide: *Hecuba*, în dramele anonimilor persani. *Treaziesurile* anticipează teatrul religios european din evul mediu (discursuri morale.)

*

Dante și politica (*Paradisul*, cînt XXVII): „Tot ceru-atare va mugi din goarnă/Că izbăvirea îndelung visată/ va-ntoarce pupa unde-i prora-atare/Că drept pluti-va nava încercată/și rod ales va răsări din floare".

*

Din Aram Frenkian: *Înțelesul suferinței umane la Eschil, Sofocle și Euripide:*

— la egipteni, judecarea mortului în *Cartea Morților*; inima e pusă în balanță cu pana (ieroglifa adevărului).

— *Moira* (destinul) la Homer. Există divinități ale morții și ale somnului care-l duc pe mort în Licia.

— În Eschil: *hybris* (trufia nesăbuită), fapta nedreaptă săvîrșită sub imperiul unei trufii nesăbuite. Mai poate fi aroganța, pierderea echilibrului.

— Tantal care dă oaspeților lui (zeilor) mîncare din propriul său fiu, Pelops, din aroganță.

— Ficatul, la popoarele primitive, era sediul sufletului.

— Xerxe vrea să pună în cătușe valurile Bosforului.

— Astfel trufia fără margini (hybris) trecînd în floare, dă în recoltă spicul pierzării.

— E folositor să devii cumpătat prin mizerie (xympherei sophronein hypo stenei).

— Fapta lipsită de pietate *(dyssebes)* este ceva care naște alte multe asemănătoare.

— Justiția (dike) fuge de palatele aurite, dar mînjite de sînge.

— Agamemnon crede că dacă va păși pe covoare va provoca mînia zeilor. Clitemnestra îi așază la picioare prețuri de purpură.

— Sîngele odată scurs în pămînt nu se mai întoarce în viață.

Crimele din palatele Atrizilor sînt povestite de Casandra în transă profetică: asasinate de frați, cărnuri fierte ale copiilor servite tatălui (Trieste).

Corul: Vai de soarta muritorilor!

Fericirea lor e ca desenul unei umbre. Cînd vine nenorocirea un burete ud trece deasupra și totul se șterge.

— Eriniile apar în negru, încolăcite de șerpi.

— Eumenidele (binevoitoarele) se numesc de fapt erinii, zeițele răzbunătoare ale paricizilor (le anihilează astfel dîndu-le un nume bun, deși ele sînt răufăcătoare).

— Pontus euxinus (Marea ospitalieră) era de fapt neospitalieră dar numele cerea îmbunarea zeilor.

— Apollon îl purifică pe Oreste sacrificînd un purcel.

— Sofocle a urcat numărul membrilor corului de la 12 la 15.

— Inscripție pe templul lui Apollon de la Delfi: *Meden agan*, nimic prea mult...

— Cîinii fără îndurare *(aphyktoi kxnes)* sînt eriniile.

— Cadavrul lui Agamemnon a fost mutilat. Se tăiau extremitățile după vechiul obicei *(emaschalisthè)*. În chip de purificare, criminalul șterge cuțitul de sînge pe părul ucisului.

— Ahile plîngea ca un copil cînd era jignit de Agamemnon, se retrage la malul mării și jelește, erou fără pereche ce se află.

— În *Iliada*, aheenii își îngroapă morții plîngînd, troienii în tăcere.

— Titanul Prometeu, purtătorul de foc *(pyrphoros)*.

— Oedip e un izgonit (apoptalis).

— E invocată lumina invizibilă (phôs aphenges).

— Geniul morții *(thanatos)* bea sîngele sacrificiilor aduse în apropierea mormîntului.

— Euripide (tragedia *Meleagru):* cînd moare omul devine pămînt şi umbră *(skia)*. Nimicul se întoarce în nimic!

Corul: Unora inteligenţa *(gnôma)* nu le dă fericirea, pe cînd alţii se trezesc în mijlocul ei.

— *Oreste:* lumea divină ca şi cea omenească e plină de dezordine (polys taragmosen te tois theiois eni).

— Marea spală toate impurităţile oamenilor *(Ifigenia)*.

— Hecuba murind devine căţea.

— Tot ce se schimbă se odihneşte (Plotin după Heraclit?).

*

Dintr-un dialog platonician: *Giorgias:* o vorbă care identifica în ordinea umană, geometria cu dreptatea. Callicles vedea în forţă, fie şi nedreaptă, legea supremă.

— Cum? se miră Socrate. Tu crezi că sforţările noastre trebuie să tindă a impieta asupra celorlalţi. Înseamnă că nesocoteşti geometria.

*

Un poem pastoral din timpul reginei Cristina spunea că *alhimia e o agricultură celestă*.

— Universul tot e un *athanor*, un vas alhimic.

*

Forma modernă a fantasticului este erudiţia (Dan Hăulică).

*

Guido Aristarco despre urbanism:

— spaţiul vizual al oraşului

— necropole, oraşe ale morţilor.

*

În arhivele Florenţei se găseşte o *Carte a cuiului* (paginile ei erau străbătute de un cui), *Libro del chiodo*, care se deschide cu sentinţa de exil a lui Dante, toată cartea e o sumă a urîlor florentine. În ea poetul e condamnat pentru delapidare de bani publici.

*

O *Istorie a plagiatului:* (din Sofocle de G. Fotino).

— *Triptolemos*, drama lui Sofocle are subiectul luat din dramele semireligioase ale Aticei. Tragedia *Aias* are subiectul inspirat de *Iliada*. *Filoctet*, *Arias*, *Electra* sînt scrise sub înrîurirea lui Eschil. *Oedip Rege* e inspirat de ciclul epic al Tebei.

*

Principiul de pace universală apare la Dante, caprecursor al lui Kant, care devine astfel compilator. Tot Dante anticipează *Principele* lui Machiavelli (absolutismul iluminist în *De monarchia* (vezi Dante de Balaci — *O Istorie a plagiatului...*

*

Avansul dobîndit de greci în artă se datorează în parte cerului, în parte constituţiei (Winckelmann).

*

Există un pesimism al forţei? (Nietzsche).

*

Marea veşnic reîncepută (Valéry). Tot el: insulele unui arhipelag: glasuri ale Domnului pe ape...

*

Din cînd în cînd din pom cade un măr greu şi copt ca un gînd *(Cunoaşterea Răsăritului)*.

*

Ce măreţ spectacolul naşterii îngerului într-un om (se pare Jean Paul citat de Albert Beguin în *Sufletul romantic şi visul)*.

*

Somnul este adesea un repaos într-o lume mai frumoasă (Tieck).

*

Ce e reveria? O stare ambiguă între amintire şi ficţiune (Mircea Martin?).

*

Se tinde spre o cultură interioară a poeziei (Marcel Raymond?).

*

O viață fără cultură este barbarie iar cultură fără viață, bizantinism (Ortega y Gasset).

*

Poetul potrivit lui Novalis și Coleridge e un reconciliator între om și natură, un intercesor (Raymond).

*

O *Istorie a plagiatului:* (Din *Istoria teatrului* de Ion Zamfirescu):

— Cîntarea cîntărilor, afirmă Ernest Renan, era în fond o piesă de teatru recitată în haremul lui Solomon. *Orestia* lui Eschil sau *Padionida* lui Filocles se trăgeau din legendele Troiei. Tragedia *Alope* de Choirilos are ca izvor legendele atice, *Prometeu înlănțuit* de Eschil e luat din *Teogonia* lui Hesiod. Sofocle are ca surse de inspirație ciclul teban *(Oedip Rege, Oedip la Colona, Antigona)* — ciclul troian poate fi recunoscut în *Ajax, Filoctet, Electra), Electra* lui Sofocle are subiectul luat dintr-o legendă răspîndită în lumea greacă. Aduce mult cu *Orestia* lui Eschil. *Filoctet* de Sofocle are surse în *Iliada* și *Odiseia*. *Ajax* ia imagini din *Iliada*. *Oedip rege* are ca sursă legendele mitologice privind destinul Labdacizilor, urmașii lui Labdacus, regele Tebei. Euripide-*Hecuba*; surse: ciclul epic al Troiei. *Oreste:* subiectul aduce cu cel tratat de Eschil în *Eumenidele*. *Fenicienele* are subiectul tras din *Cei 7 împotriva Tebei*, de Eschil. Subiectul acesta a mai fost tratat de Frinicos. Îl vor mai trata Seneca, Racine, Alfieri. *Medeea* lui Euripide are un subiect care va mai inspira pe Corneille, Longepierre, Legouvé, Hyppolyte Lucas, Catulle Mendès, Glover și Grillparzer. *Hipolit* de Euripide. Tema e reluată de către Racine în *Fedra*. *Alcesta* are la bază o legendă foarte cunoscută. Subiectul apare și în *Banchetul* lui Platon. Alcesta e reluată de Hardy, Lagrange, Chancel, Boissy, Calzabigi, Alfieri. În operă de către: Quinerault, Glück; *Andromaca* e reluată de Racine, cu aceeași intrigă. *Ifigenia în Aulidae* ca în Sofocle și Eschil. Reluată de Racine și Rotrou. *Ifigenia în Taurida* e reluată de către Ruccelai, Mastello, poeții francezi Thomas Sibilet Leclerc și Boyer, Lagrange-Chancel și Guimont de la Touche, mai apoi de Goethe și Glück. *Resus* este luat din *Cîntul X al Iliadei* (răpirea cailor lui Resus) de către Diomede), *Troienele* sînt reluate de Giraudoux, dacă-mi aduc bine aminte. *Bacantele*, subiect tratat și de Tespis, Erinicos, Eschil, Sofocle. Heracliziiaducecu*Rugătoarele*luiEschil. *Elena* dramatizează versiunea lui Stesichor, — poet liric din sec. VI a. Hr. (povestea răpirii Elenei de către Paris și răpirea ei de către soțul, Menelaos). *Ion*, e o dramatizare după o legendă atică legată de cultul ionic pentru zeul Apollon. *Hercule înnebunit*, cu subiect reluat de Seneca. *Electra* are ca subiect pe acela din *Coeforele* lui Eschil și *Electra* lui Sofocle. *Ciclopul* are subiectul luat din *Cîntul IX al Odiseei*. Seneca își trage opera din Euripide. Platon cumpără (dicitur) cu bani opere ale lui Pitagora ca să le dea drept ale sale (vezi Diogenes Laertios). Platon vede în republica ateniană o teatrocrație (în paranteză fie spus). Invențiunea travestirilor fantastice, găsite în Aristofan din *Pasările și Cavalerii* aparțin lui Magnes, precursor al lui Aristofan. Iată titluri ale pieselor lui Magnes care duc la Aristofan: *Păsările-Broaștele* (corurile de păsări, de broaște), *Monotropos*, comedie de Frinichos (cu eroul principal un mizantrop) are ideea în *Sălbaticii* lui Ferecrates. Eupolis scrie *Caprele* (comedie care aduce cu *Norii* lui Aristofan). Lissistrata lui Aristofan, vine din *Cîntecele falice* (tradiționale) *Norii* lui Aristofan e o polemică cu Socrate (se aveau bine, băieții). Ideea centrală din comedia *Adunarea femeilor* a lui Aristofan se află în *cartea a V-a Republicii* lui Platon. După Aristofan

Menandru e învinuit de plagiat după Teofrast şi Epicur. Ennius are ca model pe Euripide. *Attius* e din Eschil venit. În *De finibus*, Cicero afirma că dramele latine nu sînt altceva decît traduceri cuvînt cu cuvînt ale dramelor greceşti. În *Academice* se concede că sînt numai nişte imitaţii. Caecilius ia personaje din Plaut şi Menandru. Afranicus declară că ia în comediile sale din Menandru şi mai ales din Terenţiu. O spune în prologul comediei *Compitalia*.

Fabulele (fabulae) *atellanae*, farse rustice, populare, pline de improvizaţii semănau cu satirele greceşti. Ceea ce erau satirii, panii, silenii au devenit Maccus, Bucco, Pappus, Dorsellus, Panniculus, ele au trecut în comedia dell'arte direct. *Maccus* (lacom) a devenit *Pulcinelo* (la napoletani), *Pappus* (bătrînul ridicol)-*Pantalone* şi aşa mai departe. *Panniculus* cu costumul lui din bucăţi a devenit *arlechinul*.

Plaut a retuşat autori obscuri. *Amfitrion* are un subiect luat de la dorieni. *Asinaria* e tradusă din greceşte după *Onagos* de Demofil. Molière şi Le Sage au luat masiv din comedia asta (un bătrîn şi fiul lui vînd o turmă de măgari pentru a avea bani ca să-şi plătească o curtezană). *Aulularia* e luată din *Comoara* lui Menandru. Au mai contribuit autori ca: Filemon, Anaxandrite, Dioxippe, Filippide. Molière a luat *Avarul* din *Aulularia*. *Bacchiadele*, după cum spune chiar autorul lor, e luat după comedia greacă: *Cele două Evantide* de Filemon. *Casina*, comedie licenţioasă, e luată din *Clerumènae* a lui Difil. În *Nunta lui Figaro* de Beaumarchais un stăpîn se îndrăgosteşte de camerista soţiei, de unde se vede că o căsătoreşte cu un servitor al său etc. În *Menechmcii* e o confuzie între doi fraţi gemeni care sînt luaţi unul drept altul, a fost folosită şi de Molière şi de Regnard. *Mercator* (Negustorul) e luat din comicul grec Filemon. *Miles gloriosus* a născut tipul universal cu acelaşi nume în teatrul care a urmat. *Viteazul* de Baif, *Pedantul înşelat* (Cyrano de Bergerac), Agesilau din *Colchos* de Retrou, *Jodelet duelist* etc. De ce nu Sweik? Nici Corneille nu l-a uitat în comedia lui *Iluzia comică*.

— *Mostellaria* (stafia) e reluată de Regnard în Comedia *Întoarcerea neprevăzută*. *Poenulus* (Cartaginezul) e tradus din Menandru.

— Comediile lui Terenţiu se spune că erau şi ale lui Scipion şi Laelius. Din cele 6 piese rămase, patru sînt imitate după Menandru şi două după Apollodor. *Hecyra* după Menandru *(Arbitrajul)* preluată şi de Apollodor din Carystos. *Phormion* e tatăl *Vicleniilor lui Scapin* de Molière.

— Adelphoe e reluată ca temă în *Şcoala bărbaţilor* de Molière.

— Terenţiu recunoaşte în prologul din *Andria:* Menandru a compus *Andriana* şi *Perinthiana*. Autorul a împrumutat de la Perinthiana tot ce se potriveşte Ariadnei. În prologul la *Eunuchus* am luat de la Menandru nu numai subiectul cu acelaşi nume, dar şi personaje din altă comedie a aceluiaşi *Linguşitorul* şi anume personajele *parazitului* şi *soldatului fanfaron*. *Adelphoe* e luată din comediile lui Menandru şi din Difil.

Jurnalul de la Poiana

Lady junior s-a născut sub o zodie ploioasă. De trei zile mă scoală la cinci dimineaţa cu apeluri zgomotoase care iau tonuri umane. O caută pe maică-sa care dimineaţa îi dădea să sugă şi găsea o blană caldă. În coteţul spaţios mirosind a fîn se simte singură, singură, pentru că Gică nici nu vrea să o privească. Apelurile mele la o amiciţie de durată nu stîrnesc nimic în acest suflet de piatră. O urăşte sistematic şi o ignoră, de la ea

i se trage că mereu, i se arată cratița cu lapte și nu i se mai dă salamul atît de rîvnit. Mă privește cu o melancolie în care e și mult reproș. Deocamdată îmi port crucea: trebuie să mă scol să-i dau lui Lady junior lapte proaspăt și să am grijă să nu mai facă pipi în vestibul unde s-a stabilit ca să fie auzită mai bine. Altfel e bravă: latră, gonește pe cloță cu cei 7 magnifici ai săi, în salturi vesele. Cînd să urce dealul în terase e mai greu, latră de disperare pentru că de sus plouă nemilos și se aud tunete teribile care o sperie, totuși. Se mai duce la troacă cu lapte, mai bea ceva și pe urmă mai trage un somn ca lumea...

*

Tout est dit, et l'on vient trop tard (La Bruyère).

*

Orice frumusețe a trupului este o potrivire a părților (Sfîntul Augustin).

*

În prietenie, din mai mulți se face unul (Pitagora).

*

Ceea ce este ochiul pentru corp este pentru suflet inteligența (Aristotel, Etica nicomahică, 1,4).

*

...gura prostituată a trădătorilor (Dante-*Convivio*).

*

...trec lebede prin sîngele viselor... (Vinea)

*

...apusul cască roze mari de sînge (D. Iacobescu)

*

Numai metafora poate conferi stilului eternitatea (Proust)

ZECE ÎNTREBĂRI

1) Suma a două numere e 57. Care sînt cele două numere, știind că unul este de două ori mai mare decît celălalt?

2) Știți cîte ouă depune zilnic albina matcă?

3) Viteza de deplasare a melcului este proverbială. Cunoașteți ce distanță poate parcurge un melc într-o oră (bineînțeles fără oprire).

4) Carnea șarpelui boa este comestibilă?

5) Icebergurile plutesc cu o jumătate din înălțimea lor deasupra apei?

6) Ursii sînt exclusiv carnivori?

7) Unde a fost construit primul portavion? În S.U.A.?

8) Omul are 800 de mușchi. Dar elefantul?

9) Faimoasa insulă d'If din celebrul roman al lui Al. Dumas „Contele de Monte Cristo", există într-adevăr?

10) Totalul tuturor numerelor adunate între ele de la 1 la 100 sînt superioare cifrei de 5000?

RĂSPUNSURI

1) 19 și 38. 2) 3 000 pe zi și aproximativ 2 milioane în cei patru ani de existență. 3) Circa 5,40 metri. 4) Da. 5) Nu. Icebergurile plutesc cu numai 1/7 din suprafață deasupra nivelului apei. 6) Nu. Sînt omnivori krănindu-se și cu fructe și mlădițe. 7) Nu. Primul portavion a fost construit în Anglia (se numea „Hermes") în anul 1918. 8) Peste 4 000 9) Da. Se află în fața portului Marsilia. 10) Da. Mai precis suma este de 5 050.

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

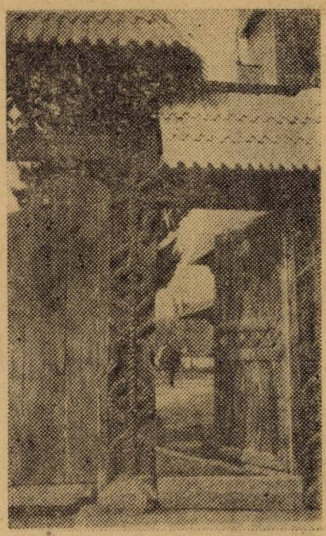

Valea Izei — GHERMAN MIHAR — Brașov

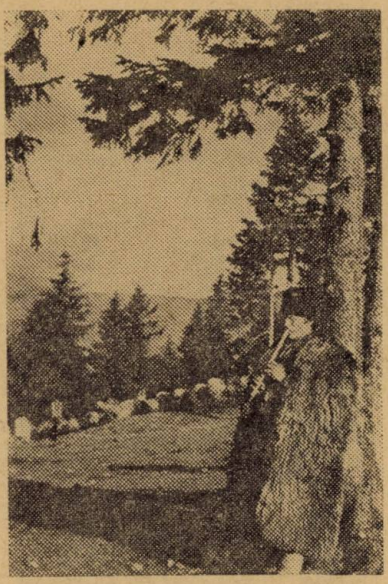

Amurg — BALABAN ȘTEFAN — Galați

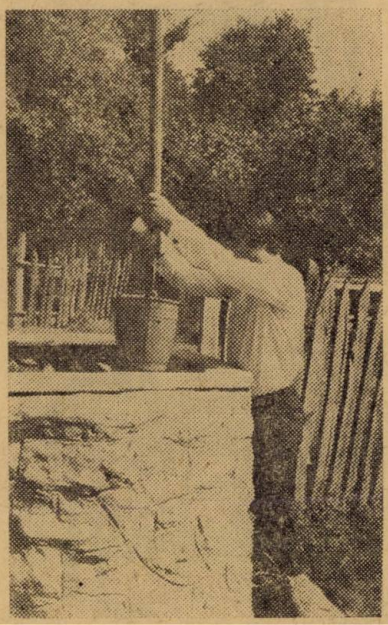

La fîntînă — MUGUR CURELARIU — Arad

Port din comuna Dezna — SIMION MICLEA — Arad

SPORTUL IN CARICATURA

ANDO

Învingător prin K. O...

ANDO

„Lansarea"... discului

ȘT. COCIOABĂ

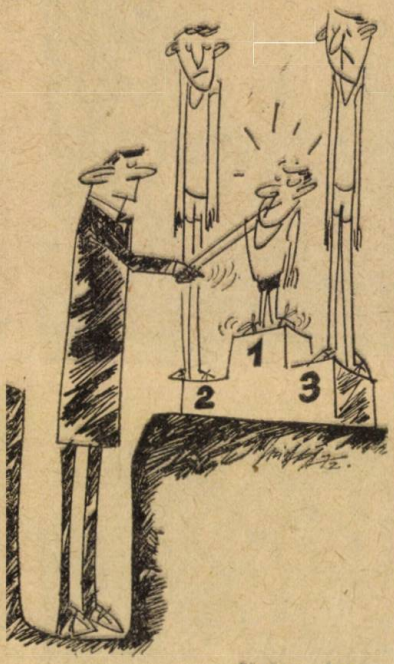

Fără cuvinte

ANDO

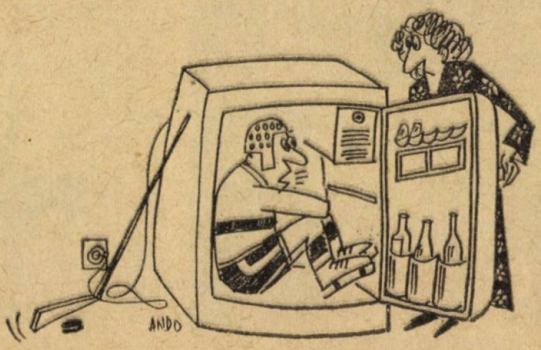

— Îmi fac... încălzirea pentru meci!

SECVENȚE

A CRESCUT ODATĂ CU PĂDUREA...

Mă încumet să întreb. Întrebarea sună însă fals. Această încăpere suspendată ca o cabină de teleferic, deși nu conține nimic neobișnuit, uimește.

— Vă supără anonimatul?

Fata se apropie de un godin aproape incandescent, este plăpîndă această fată frumoasă, cred că m-am grăbit și nu voi mai primi răspunsul, dar ea mă privește surprinsă...

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți?!

— Ați venit aici de doi ani, risc chiar să adaug „de bună voie și nesilită de nimeni" și, mă gîndeam că ați avea ceva de spus despre aceste 700 de zile...

— Cred că ar fi fost mai normal să număr eu zilele... Însă nu pentru asta am venit aici.

Satul se numește Cibinul Buzăului iar dumneaei — oficial, tovarășa inginer silvic Lucia Stănescu. Este octombrie și mîna care mi-o întinde este scoasă dintr-o mănușă din blană de jder. Simți nevoia să fii pentru o clipă prozaic, aici, la peste 1 200 m altitudine, orice gest poate să fie învelit automat de o anumită poezie dar inexact, duiosul și facilul se exclud de la sine din meseria de silvicultor și tocmai din acest motiv, nu mai adaug ce-mi spunea, decît doar atît „mie oamenii îmi spun Lucica".

— Ați sosit aici, știu bine, și o mai știu și alții, odată cu primul transport de puieți. Au crescut, au devenit mari? E frumos că ați venit odată cu acest prim transport...

— Da, pentru o clipă povestea începutului meu de meserie se confundă cu un banal prim transport. După această clipă — sînt sigură că vreți s-o dilatați la dimensiuni pe care nu le doresc — a început tot greul. Ger, vînt, ploaie. Dar, știți, în fiecare an vine o primăvară. Și nu cred că este puțin.

...Un godin și un dulap. O masă ca aceea văzute prin braserii. Două scaune desperecheate și o canapea. Un ceas ticăind surd și nu prea exact, iar alături un barometru stricat. O șubă groasă atîrnată într-un cui, făcînd parte — sînt sigur — din echipamentul de protecție. (Oare ce curaj am putut să am, întrebînd-o dacă anonimatul o supără?)

— Aici locuiți?

— Aici locuiesc.

— Mergeți la cinematograf?

— Vine cîteodată inginerul șef și mă ia cu căruța. Merge și moașa.

Nu peste mult timp, poate chiar în clipa asta, cineva va veni s-o cheme sau poate să-i ceară un sfat sau poate chiar ceva și mai rău, să-i spună că puieți plăpînd înfipți în pămînt au fost culcați de vînt. E normal să fie chemată. Barometrul arată „vreme frumoasă". Afară, e minus 4 grade. Șuba stă atîrnată. Lucia Stănescu are 26 de ani. (Cînd am să revin în București n-am să mai pot vorbi cu cei care au 26 și stau de cam tot atîția).

— 10 000 de puieți pentru regenerarea pădurilor. Sînt păziți, îngrijiți de un om. De dumneavoastră. Vă întreb, și îmi doresc un răspuns cinstit. Merită?

— E nedrept să pui în aceeași ecuație om și copac. Stupid ar fi însă să nu existe

cineva care să-i îngrijească. Să le dirijeze evoluția.

— Pădurea are tainele ei. În aceste locuri tainele cresc odată cu puieții?

— Urmărești stupefiat vegetația, adulmecarea animalelor într-o nouă patrie a lor. Și îmi permit să parafrazez, umbrele unei noi păduri nasc și, totodată, ascund, noi animale. De la cele care fac deliciul lumii infantile pînă la cele mai viclene și nemiloase. Am văzut un lup bătrîn aciuindu-se în pădurice cum ați spus. Nu se simțea în largul său. În schimb doi pui de lup rătăciți au crescut lesne în noul cadru. Se respectă într-un fel proporțiile.

O nouă pagină începută și un nou cuvînt așternut pentru profesiunea Luciei Stănescu. M-am înșelat crezînd că picătura de romantism „de a-ți lua bagajul și a pleca aiurea" poate dăinui fără fundamentala ei caracteristică — fermitatea. Intenționat am lăsat „pretextul" venirii la Cibin a tinerei inginere, mai la urmă. Cu doi ani în urmă se întreba, așa cum se întreabă cînd ai de ascuns ceva, cine ar dori să facă muncă de cercetare la o nouă pădure a țării. Ascuns era „detaliul" — lipsă de confort, și de aici toate celelalte inconveniente al unui loc, aflat într-o zonă subcarpatică. Cibinul. Lucia Stănescu nu a omis „detaliul" acesta și totuși a venit.

— De ce?

— Mă repet folosind același cuvînt. Ar fi fost stupid să nu vină nimeni.

— Vi se pare curios că scriu despre profesiunea dv?

— Da. Mi se pare curios. Atîta timp cît totul este simplu. Dragoste și muncă. Pasiune și ideea tainică de a lăsa ceva în urma ta. Îmi iubesc meseria. Sacrificiile, dacă sînt făcute cu adevărat sînt invocate doar de indivizii suficienți. Suficiența mă sufocă. Aici muncesc și mă simt minunat...

...Ușa s-a deschis larg, frigul pătrunde al naibii de repede. L.S. ia șuba, își strînge părul și pleacă. „Puteți să mai așteptați?". Nu știu ce-am răspuns dar sînt sigur că nu răspunsul meu o interesa.

Camera goală. Pe masă cîteva registre. Unele mai au cîteva file. „Plantații", „Coronamente"... Pe ultima filă a unui registru citesc... L.S., inginer silvic. Peste cîteva zile împlinesc 26 de ani. Mîine ședință la ocol. Poimîine aprovizionare. Să-i spun lui nea Luca să-mi caute un rești nou...

Ceasornicul ticăie pe perete la fel de surd și orele se pierd alunecînd sub un capac ruginit. O furculiță învelită într-un șervețel. O geantă. Barometrul arată insistent și mincinos „vreme frumoasă". Nu voi găsi aici zile încrustate în lemn de felul... „mai am atîtea zile", nu voi găsi nici chiar un bilet de filarmonică sau cinematograf, ci doar un raft improvizat și cîteva cărți.

Pe acel registru cu însemnări ar fi trebuit să adaug acolo, la sfîrșit, „La mulți ani", tovarășa Lucia! Dar n-am făcut-o. Ar fi fost un semn de slăbiciune. Aici între copaci tineri și bătrîni, ascunsă într-o șubă, o tînără învață să trăiască frumos. Învață să creadă frumos.

CONSTANTIN ZLIBUȚ

DIN CURIOZITĂȚILE MICOLOGIEI

Ceea ce vedeți în fotografia din pagina următoare nu este un craniu de maimuță antropoidă actuală sau al unui heminid fosil cu care seamănă foarte mult — ci o specie de ciupercă, Calvatia maxima, din familia Lycoperdaceae. În limbaj popular, ciuperca este

CATINCA MUSCAN

AVENTURI în INFRAROȘU

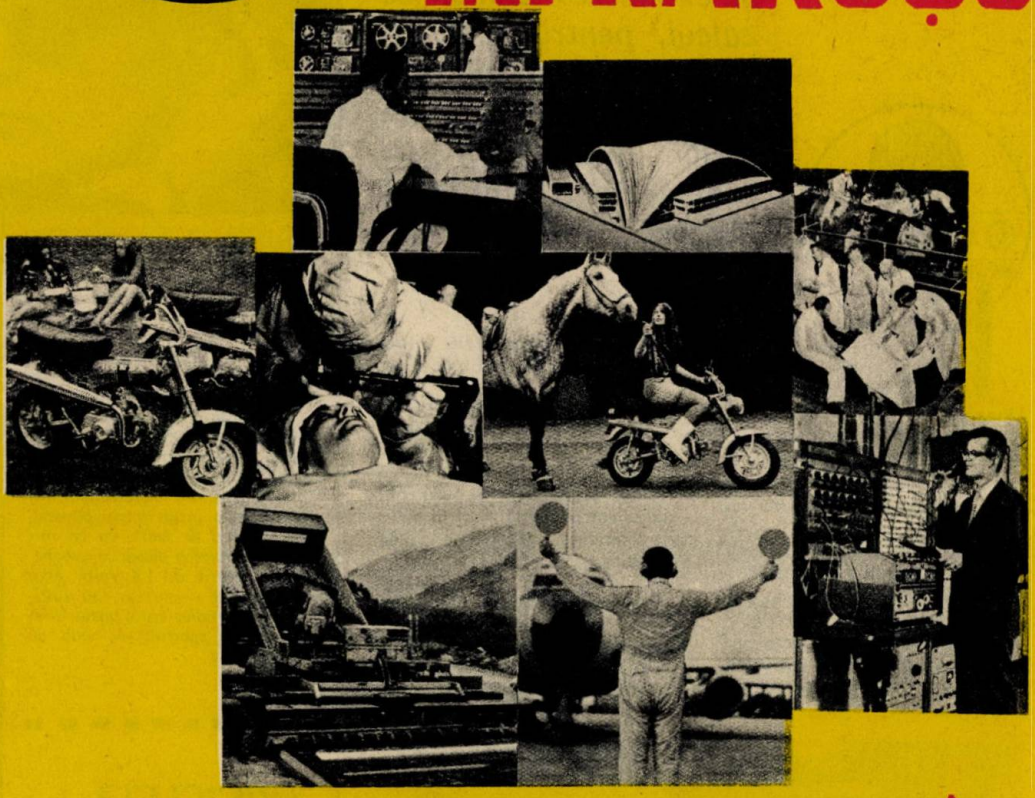

Cotidianul, lumea înconjurătoare, toate cîte pentru noi ceilalți s-au prăfuit de banalul obișnuinței de a le percepe doar prezența, omului de știință i se dezvăluie altfel. Poate de aceea el adeseori a fost asemănat cu un copil fascinat de noutatea realității, atras de vălmășagul, de multitudinea lucrurilor și a vieții acestora. «De ce»-urile izbucnesc, se înlănțuie și se încheagă ca spirala unui sfredel făcîndu-l să pătrundă mereu mai departe, în căutarea înțelesului, a esenței, a cauzei. Cunoașterea e marea aventură care-l obligă să compare, să combine pentru a preveni și prevedea imprevizibilul. Pentru a scoate din «neștiutul» de pînă acum ceea ce devine necesar omului, util omului, progresului său, întregii societăți.

În paginile următoare vă oferim cîteva din preocupările actuale ale oamenilor de știință.

AL. MAG - C. 5

OMUL ÎNSOȚIT DE MAȘINA DE CALCUL

O îndelungată și frumoasă tradiție românească articulată astăzi pe extinderea tehnicii de calcul, pentru rezolvarea efectivă, cu ajutorul calculatoarelor a problemelor planificării și conducerii activității productive.

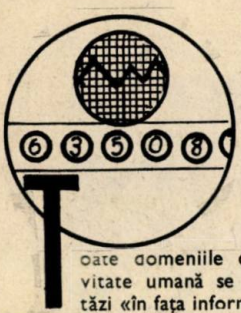

Toate domeniile de activitate umană se află astăzi «în fața informaticii». Unealta ei este calculatorul. Și se afirmă: «omul de astăzi este omul însoțit de mașina de calcul». Bănuiesc, tovarășe director, că dv. oricum nu mă veți contrazice...

— Evident, nu. Institutul nostru se ocupă de problemele cercetării și proiectării echipamentelor de calcul — hardware — de toate categoriile, începînd cu mașinile electronice de birou și terminînd cu calculatoarele electronice de capacitate medie.

— De altfel, institutul își dezvăluie preocuparea în titulatură. Inginerul FLORIN MUNTEANU este directorul Institutului de cercetări și proiectări pentru tehnica de calcul (I.T.C.), un institut care a intrat în al cincilea an de activitate.

— Acest timp al existenței noastre subliniază o etapă importantă privind rolul tehnicii de calcul și al informaticii în viața economică și socială.

INVENTATORII CONTRA PLICTICOȘILOR

O idee bună poate să se nască în timpul unei conferințe plictioase sau avîndu-l în față pe un vorbăreț incorijibil... și... imposibil de urmărit! Cel puțin așa pretinde autorul «ochelarilor muzicali» că i s-a întîmplat. Și s-a gîndit la toți cei care «suferă», obligați, de politețe, să asculte. Ideea de a-și petrece cu discreție acest timp într-un mod cu mult mai plăcut, s-a materializat într-un radio inclus într-o pereche de ochelari de soare, cu un minuscul microfon plasat în ureche. Cu o baterie de 1,5 Volți, ai o audiție bună — muzica sau «ultimele știri radio» sau o pasionantă competiție sportivă — timp de 40 de ore!

TRICICLETĂ AMFIBIE

O invenție a polonezului Kasi Malakowski pentru «sporturile» timpului liber. E vorba, evident, de o tricicletă care « înoată» în apă, fără să se scufunde (roțile mari din cauciuc gros, dințat, sînt calculate în acest sens), și prevăzută cu un motor. Nu știm încă dacă, «lansate la apă», aceste vehicule de «croa-

(continuare în pag. 83)

cunoscută sub denumirea de pufulete, pufoi, gogoașă etc.

Acest exemplar a fost găsit în ziua de 25 septembrie a.c., într-o pădure de salcîmi de pe teritoriul satului Carcadiești, ce aparține de com. Lungești, jud. Vîlcea.

În tinerețe, ca aspect, are corpul moale, de diferite forme, fiind neted și fragil, de culoare alb-gălbuie (parcă ar fi un burduf cu brînză), carnea fiind comestibilă. La maturitate culoarea corpului devine galben-verzuie sau cenușiu-brună, cu miros respingător, fiind otrăvitoare.

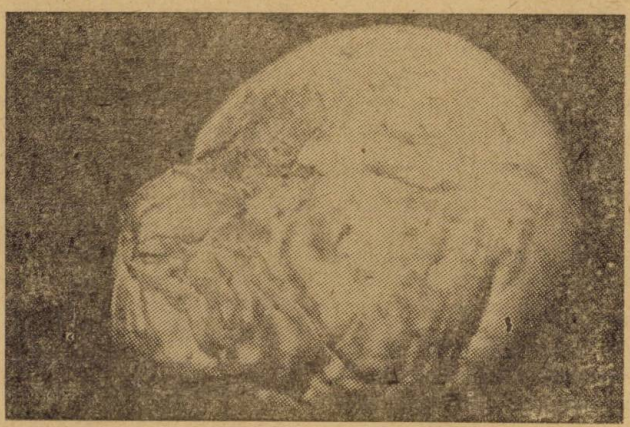

Datorită precipitațiilor abundente din această toamnă, corpul cărnos a crescut foarte repede atingînd dimensiuni destul de mari: 500 grame în greutate (un alt exemplar a avut 900 grame și 25 cm lungime), și circa 20 cm în diametru.

În medicina populară se folosește pentru oprirea hemoragiilor, iar sub formă de praf, este întrebuințată de apicultori pentru amețirea albinelor, ca să poată extrage fagurii din stup.

Prof. LIVIU IONETE
Fumureni — Vîlcea

CÎND PASIUNEA COLECȚIONARULUI DEVINE PATIMĂ

Am venit în Sibiu pentru Carl Engber, cunoscut (și necunoscut) colecționar de artă și istorie. Asta deoarece mi se spusese că el a depășit stadiul firesc al colecționării obiectelor, punînd deja un picior — cu celălalt se află în cel de-al 61-lea an al vieții — pe tărîmul abstracției, al semnificațiilor. Pe strada Moscova, la nr. 6, mă întîmpină figura goetheană a de loc bătrînului Engber.

— *Practic ce colecționați?*

— În primul rînd cărți, Dețin peste 4 000 de titluri, multe dintre ele rarissime.

— *Îmi puteți arăta cîteva dintre ele?*

— Priviți acest „Decretum Opus Tripartitum", datat 1572. Sau acest Honterus de buzunar, apărut la Zürich în 1578: „Rudimentorum Cosmographicorum Ion Honteri". Cărțile le-am colecționat și dispus pe tematici: istorie, știință naturală, artă, periodice etc. În afară de cărți, pun mult suflet pentru colecția mea de grafică. Ca și biblioteca, aceasta este, în principal, axată pe istoria Ardealului.

— *Prin urmare, preocuparea dumneavoastră științifică este dublată de una spirituală, de afinitate cu matca străveche a Ardealului.*

— Am considerat că e de datoria mea să duc mai departe munca și rîvna cu care tatăl meu s-a preocupat de istoria Ardealului. Ca să cauți azi, la Academie, o carte, trebuie să umbli prin toate sălile, cu scara după tine. Fișierele mele sînt, în schimb, foarte bine puse la punct, ajungînd chiar exponate, la rîndul lor.

— *Ați avut dificultăți în munca dumneavoastră, care, pe cît e de frumoasă, pe atît de tîrziu își arată roadele?*

— Am avut. Pentru că nu e ușor să aduni și să

abdici la multe, să ajungi pînă acolo încît să nu-ți dai pantofii la pingelit ca să achiziționezi un nou exponat.

— *Cu ce se poate compara pasiunea aceasta?*

— Cît timp nu devine patimă, pasiunea colecționarului se poate compara cu cea a vînătorului, să zicem. Trebuie să fii mereu treaz, să-ți creezi și să-ți ascuți un al șaselea simț, cu care să dibuiești prada.

— *Și cînd devine patimă?*

— Atunci e imposibil de comparat. Este exact cazul meu. Tot ce pot spune despre munca mea, care și-a arătat, într-adevăr, foarte tîrziu roadele, este că reprezintă un oficiu cultural. Cine a dorit să se informeze a avut acces la mine la orice oră din zi sau noapte. Toate marile muzee au fost create de colecționari, care, după cum bine spunea cineva, sînt armata de rezervă a lor.

— *Puteți istorisi, în cîteva cuvinte, povestea unui exponat?*

— Priviți aceste două guașe. În anul 1932, pictorul Closius a expus mai multe stampe inspirate de orașul Sibiu. Cîteva dintre ele mi-au reținut atenția, însă pînă a le cumpăra eu au și fost vîndute. Aproape că am uitat de ele. După treizeci de ani, am fost chemat să apreciez niște guașe. Printre ele erau și acestea două, semnate de Closius, pe care le-am achiziționat fără zăbavă.

— *O întrebare mai puțin ortodoxă: v-au călcat, vreodată, hoții?*

— Da, o singură dată. Însă n-au apucat să fure decît un ceas. Era, oricum, mai practic decît scutul acesta din 1500, de pildă.

— *Văd aici o bibliotecă imensă, multe stampe, mai vechi și mai noi, o colecție de cristale de Bohemia și de vase țărănești (multe datate în sec. XVI și XVII), felinare și scuturi de vînătoare matusalemice, o colecție impresionantă și foarte veche de forme de cozonaci confecționate din alamă și foarte multe alte obiecte. Se naște, o legitimă întrebare: ce nu colecționați?*

— Gîndaci, fluturi, ierbare. Lucrurile astea nu-mi place să le văd în sertar sau sub sticlă. E suficient că mă încîntă primăvara, pe cîmp.

Am venit în Sibiu pentru Carl Engber, pentru mica dar desăvîrșita oază de cultură și dăruire reprezentată de colecțiile sale. Trebuie să plec, și orașul medieval se întunecă spre seară, în timp ce roadele castanilor răcoroși sărută cu zgomot asfaltul străzii.

CORNELIU VADIM TUDOR

FABRICA DE... FAZANI DE LA PĂUȘA

Avionul care ne plimbase, timp de 90 de minute, prin văzduhul încărcat de ploaie de deasupra Bucureștiului, sau prin cel presărat de nori răzleți, grăbiți în calea razelor blînde de soare de deasupra munților și, acum, pe sub bolta senină și calmă a cerului orădean, se pregătea de aterizare. Survolam mai aproape, tot mai aproape, o pădure ca o cunună de școlar frumos înmănuchiată cînd un vînător așezat pe bancheta din față și-a fixat privirile asupra ei, a punctat geamul hubloului cu degetul și, făcînd loc vecinului său din stînga să privească, a spus calm, cu o voce cu accente duioase.

— Fabrica de fazani de care ți-am vorbit...

O asociere de cuvinte ce mi s-a părut bizară. Zîmbeam cu îngăduința celui ce n-a fost vînător, dar care a auzit destule brașoave vînătorești. Mi-am îndreptat, totuși, privirile în direcția degetului vînătorului și ceea ce el numise fabrică părea,

Conducerea de partid și de stat a aprobat în anul 1967 un program de dotare a economiei naționale cu echipamente moderne de calcul și de automatizare a prelucrării datelor. Anul înființării institutului nostru coincide, firesc, cu data cînd s-a pus temelia unei industrii proprii, de echipamente de calcul și informatică, o dată cu organizarea primelor centre de calcul moderne înzestrate cu calculatoare din a treia generație. Directivele Congresului al X-lea indicau, de asemenea, necesitatea măsurilor de luat în direcția extinderii tehnicii de calcul și creării progresive a sistemului național de prelucrare a datelor, promovării ciberneticii și informaticii în producție și gestiune. La întîlnirea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut-o în septembrie 1970, cu specialiștii din domeniul tehnicii electronice de calcul și informaticii economice, din nou secretarul general al partidului a insistat ca accentul să fie pus, în primul rînd, pe utilizarea informaticii pentru problemele procesului de producție, pe rezolvarea efectivă, cu ajutorul calculatoarelor, a problemelor planificării și conducerii activității productive. Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 18 aprilie a.c. a pus această problemă pe ordinea de zi a dezbaterilor, arătîndu-se astfel importanța ce i se acordă, evidențiată în Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico - social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971 — 1980.

— Venind la Institutul dv., bine înțeles că mă gîndeam că vom vorbi despre viitor, începînd de la treapta primelor centre de calcul moderne, înzestrate cu calculatoarele din generația a treia, și că vom discuta despre consolidarea industriei de echipamente informatice, adică de posibilitățile deschise azi pentru a se asigura baza tehnică materială a sistemului național. Îngăduiți-mi însă să am nu numai orgoliul viitorului dar și pe cel pe care-l dă o îndelungată și frumoasă tradiție. O cunoașteți. Aș dori să amintesc doar cititorilor că încă în anul 1947 acad. Tiberiu Popovici inițiia la Cluj un seminar cu tema «teoria aproximării cu aplicații la calcul», ce deriva din preocupări și studii mult anterioare, seminar ce a constituit ulterior nucleul școlii de Analiză Numerică din țara noastră și care la rîndu-i a pregătit condițiile pentru înființarea unei secții de cercetări matematice, transformată apoi în Institutul de calcul la Cluj. Aș aminti, de asemenea, că dacă primul calculator românesc — CIFA 1 (Calculatorul Institutului de Fizică Atomică) a fost terminat în toamna lui 1957, cercetările, de mulți ani, de logică matematică ale acad. Grigore C. Moisil, făceau ca în 1949 să se anunțe, în cadrul unor conferințe, marea noutate: logica matematică este o disciplină care se aplică în inginerie. Într-o statistică străină, apărută în 1957, se scria că «școala din București» era a treia în lume în acest domeniu de cercetare, «imediat după U.R.S.S. și S.U.A.». Știu că dv. vă ocupați îndeosebi de echipamente de calcul. Care este importanța lor?

— Un calculator este practic ineficient, sau prea puțin eficient dacă nu este asigurat cu date. În sistemul de prelucrare automată a datelor apare necesitatea existenței, alături de calculatorul propriu-zis, și a altor echipamente auxiliare care efectuează operațiile de culegere primară a datelor, de prelucrare primară, de centralizare și concentrarea datelor și transmiterea lor la calculator în vederea prelucrării.

— Vă ocupați numai de proiectarea echipamentelor care urmează să se fabrice în țară?

— Ne ocupăm și de elaborarea programelor (software

(urmare din pag. 82)

zieră» mică, vor trebui înscrise în dosarele de circulație, eliberîndu-se carnete de conducere. Oricum, dacă într-adevăr vor

«prinde», s-ar putea să vedem apărînd pe mare și... semafoare. Accidentele nu sînt excluse.

MEDICINA LA ORA ÎNTREBĂRILOR

În întreaga lume pacienții «fac nervi» așteptînd să poată fi «văzuți» de un medic, apoi «fac iarăși nervi» pentru că doctorul nu are destul timp. Cel ce suferă are nevoie în primul rînd de un om care să-i asculte durerea. Dar medicul nu poate să-i ofere din timpul de consultație decît între o jumătate de minut pînă la trei minute pentru a asculta «ce-i spune» bolnavul. Calculatorul electronic — va trebui poate să i se schimbe denumirea — «a apărut» ca un prețios ajutor. Convorbirea se poartă în scris. Pacientul răspunde la o sumă de întrebări cu da, nu, sau «nu știu». Folosindu-se deci de aceste răspunsuri, clasate, istoria fiecărei boli apare cu claritate, fără timp pierdut, fără «nervi» inutili, în schimb cu rezultate excelente. Analizele de asemenea se fac în timp record, se compară, se... explică. Medicul englez, dr. Stephens, a imaginat și mai departe acest ajutor medical. O bancă computer, un fel de centrală medicală internațională, unde pacienții din întreaga lume să-și trimită fișa de date pe care este înscrisă istoria bolilor, unde sînt trecute grupa sanguină, alergiile, bolile din copilărie pînă în prezent, ș.a.m.d. ca și medicamentele luate, operațiile...

de bază ca și de unele programe aplicative generale. Este «utilajul intelectual» al mașinii.

— Nu îmi mai amintesc cine făcea o comparație foarte sugestivă. Asemăna hardware-ul și software-ul, cu pianul și interpretul său, demonstrîndu-se că dacă se aude o notă falsă, nu instrumentul este de vină. Afară de cazul cînd în «partitură» a fost înscrisă acea notă falsă. Adică dacă datele culese și oferite spre prelucrarea calculatorului au fost... reale și nu s-a strecurat de aici vreo greșeală.

— Nu mă pricep la popularizare, dar cred că această comparație poate sugera exact și importanța culegerii datelor ca și importanța, cum spuneți dv., a interpretului cu partea lui de concepție. de analiză. Pentru că, într-adevăr, pentru rezolvarea acestor probleme de mare actualitate, pregătirea oamenilor care să lucreze în acest domeniu este de o deosebită însemnătate. Pentru problemele referitoare la proiectarea și cercetarea echipamentelor de calcul (hardware), cadrele au fost recrutate și formate îndeosebi de la institutele politehnice. Pregătirea de bază este inginerească, avînd în principal specialitățile: calculatoare electronice, electronică aplicată, ingineri fizicieni, tehnologia construcțiilor de mașini, mecanică fină etc. Pentru problemele privind elaborarea programelor de bază, cadrele au fost recrutate atît din rîndul inginerilor cît și al matematicienilor. Un bun elaborator de programe de bază trebuie să cunoască și partea de construcție a mașinilor, particularitățile calculatorului respectiv, principiile de organizare constructivă ca și partea matematică, de aceea elaborarea programului revine unor colective mixte de matematicieni și ingineri — lucrînd împreună, cunoscînd și deci înțelegînd unul activitatea celuilalt.

— Ați reușit această fuziune?

— Cred că da. De altfel, în primii patru ani ne-am ocupat în foarte mare măsură de această problemă: formarea cadrelor. Și pot să afirm, fără să fiu acuzat de exagerare că Institutul a reușit să aibă astăzi colective bune și puternice. Pregătirea lor este echivalentă cu a instituțiilor similare din străinătate.

— Calitativ. Dar numeric?

— În oarecare măsură și numeric. Dar nimeni, niciodată în lume nu va spune că are suficient. Ritmul de dezvoltare în acest domeniu este extrem de rapid, iar oamenii se formează în timp, într-un timp lung de 7, 8, chiar 10 ani. Pentru că sînt cinci ani de facultate și încă doi, trei, cinci ani, de ucenicie, de lucru efectiv în mijlocul unor colective cu cadre deja formate.

— Pentru că am citat două nume mai înainte, mă voi referi la ce spuneau în această privință. Acad. Tiberiu Popovici arăta că omul trebuie să-și schimbe modul de instruire, să-și revadă concepțiile despre rolul matematicii în viață, să-și modifice limbajul, cu un cuvînt, să-și ocupe cu demnitate locul nou pe care noile condiții i-l oferă. Să învețe, dar să învețe altfel de cum făcea acest lucru înainte. Iar acad. Grigore Moisil zicea: trebuie «matematicieni, matematicieni, matematicieni». Atît de mulți?«Nu. Mai mulți». Întrebarea, pe care v-o pun, e dacă procesul de învățămînt, după părerea dv., are în vedere în măsura necesara și legarea învățămîntului de practică și apropierea lui de cele mai noi cercetări ale științei?

— În urmă cu doi ani v-aș fi răspuns altfel. Măsurile luate și în acest domeniu de conducere de partid și de stat sînt îndreptate tocmai în acest scop. Facultățile din specialitatea noastră au astăzi — și este o măsură foarte utilă — o dublă subordonare: Ministerul Învățămîntului și Ministerul Construcțiilor de Mașini. Prin aceasta, tematica se conturează mai bine, realizîndu-se, într-adevăr, acea legătură strînsă, indispensabilă astăzi, între învățămînt, cercetare și producție.

POLIȚIA DE... STICLĂ A JAPONIEI

De unde să formezi atîția agenți de circulație cît ar fi nevoie? Cum, de unde, și-au spus japonezii? Necesitatea a fost întotdeauna un izvor bogat de idei. Și la 100 de intersecții, în provinciile Kanagawa și Saitama au apărut 100 de polițiști, semănînd fantastic cu cei din Tokio. Cu o imperceptibilă diferență. Aceștia erau din fibre de sticlă. Un amănunt care nu a fost în defavoarea nimănui. Eleganții polițiști din fibre de sticlă poartă după sezon, uniforme de iarnă, sau uniforme de vară, au insemnele și armele de rigoare în permanență la ei. Și lucrul cel mai important, la intersecțiile unde veghează circulația, numărul contravențiilor și accidentelor a scăzut!

CHI-CHI TREBUIE SĂ SE MĂRITE

Îngrijitorul Brian Nutkin de la grădina zoologică din Londra a povestit într-o zi la posturile de radio engleze că unul dintre cele mai iubite «personaje», ursulețul Panda, va muri probabil în curînd. E de o tristețe imposibil de consolat. Nu mai are nici un chef de viață, mănîncă puțin și iese din ce în ce mai rar. Chi-chi e o domnișoară bătrînă. Fusese adusă aici prin 1958 și refuzase toate... cererile în căsătorie. Copiii au ascultat vestea și au alergat

(continuare în pag. 85)

inteligență, ele sînt necunoscute chiar în postulatele unei psihologii care pornește de la activități.

— De unde provine această diferență?

— *Diferă ca informație și ca structură generală. Persoanele care dintr-o motivație cognitivă apărută în fragedă copilărie sau mai tîrziu se dedică cu precădere unui domeniu de activitate, își formează o inteligență în acel domeniu. Copiii din cartierul în care Faraday era ucenic legător, au fost timulați de revistele care conțineau experiențele de fizică cunoscute la începutul secolului trecut. A apărut atunci și o carte cu multe experiențe de fizică și chimie. S-a născut, firesc, curiozitatea și imboldul respectiv. Mulți copii din acel cartier au lucrat mai tîrziu în domeniul fizicii și chimiei. Micul Faraday a căpătat, așadar, o motivație cognitivă. Matematicianul sovietic Kolmogorov motivează școlile speciale de matematică nu printr-o aptitudine înnăscută la copii, ci prin interesul apărut pentru această activitate. «Oamenii, spune el, se nasc cu capacitatea de a învăța». Unii iubesc matematica; trebuie așadar școli speciale pentru acești copii. Se știe că România a avut foarte talentați profesori care au creat adevărate inteligențe tehnice, matematice, artistice tocmai prin priceperea lor de a crea motivații și a da structurile cele mai adecvate ale domeniului. Exemple se pot da nenumărate. Așa ar fi școala de electrotehnicieni a lui Dimitrie Leonida. Savantul român a stimulat toate vîrstele prin scrierile sale despre descoperiri și savanți. Le-a creat fel de fel de modele didactice. Leonida a fost un creator — lui i se datorează concepția nodurilor hidroenergetice de la noi din țară și s-a priceput să creeze și inteligențe tehnice.*

— Care este, după părerea psihologului, proba de inteligență cea mai semnificativă?

— *Nu există o singură probă și nici o singură părere. Eu consider învățarea unui domeniu puternic structurat. Dacă învățarea privește o sumă de informații, atunci poate interveni o funcție particulară a inteligenței — memoria.*

— Ce înțelegeți prin puternic structurat?

— *Care are un domeniu practic nelimitat de probleme, dar care este generat dintr-un număr limitat de structuri primare. Se știe, de pildă, ce varietate de probleme de geometrie găsim la nivelul școlii generale, deși se operează cu un număr destul de limitat de teoreme. Sau să ne gîndim la lumea infinită a problemelor de aritmetică în care și licențiații se pot încurca. Or, s-a dovedit experimental că ea este generată de patru structuri primare, privind relațiile parte-întreg și compararea. Dacă aceste patru structuri se combină în lanțuri omogene și heterogene numai de patru verigi, se obțin 19 429 652 de variante structurale! Ținînd seama că în manualele școlare sînt probleme cu 8, 12 verigi... calculați!*

— O ultimă întrebare se referă la inteligența creatoare.

— *Cea mai sigură cale de abordare a psihologiei actuale este cea a unității intelect-afect. Se spune că dacă gîndurile se aseamănă cu norii, motivația este vîntul care mînă norii. Și norii pot trece peste pustiu și se «varsă» în mare... Cum traducem această imagine? Gîndirea poate să rătăcească, fără să ofere nimic și, dimpotrivă, poate să creeze lucruri de real interes.*

— Trăsătura dominantă?

— *La toți creatorii există deosebit de marcată, voința. Parcurgeți biografiile marilor creatori, indiferent de domeniul în care s-au manifestat și veți întîlni o fantastică voință. Omul de știință își canalizează efectiv toate posibilitățile lui, întreaga lui energie în cercetare, în creație.*

AL ȘASELEA SIMȚ

Dacă omul ar fi dotat cu un miros atît de dezvoltat ca al unui cîine, și ar putea vedea «parfumurile», atunci lumea înconjurătoare ar fi fantastic de colorată. Cenușiul unui trotuar ar deveni într-o asemenea imaginație un imens amestec de culori și nuanțe în linii, valuri și nori de parfum. Aria de recunoaștere a mirosurilor ar corespunde unui covor de dimensiunile 2,80 pe 1,58 metri. Cu acest al șaselea simț, de o asemenea pătrundere, un cîine «vede» lucruri pe care ochiul omului nu le poate percepe. De pildă, cotletele pe care o trecătoare le duce în geanta sa. Inutil de amintit, că tot prin miros, cîinele privește în trecut, recunoscînd cine sau ce și de cît timp a fost pe acea stradă. Și tot cu ajutorul acestui simț al mirosului, cîinele știe, fără ca stăpînul său să fi făcut vreun gest sau să fi pronunțat vreun cuvînt, dacă acesta este bine dispus, supărat sau suferind, ceea ce demonstrează nu numai că fiecare dintre noi se individualizează prin materiile odorante pe care le emană, dar că intervin în permanență schimbări, cu anumite dominante caracteristice, corespunzînd unei stări a organismului. O biochimie încă foarte puțin cunoscută. Progresele științei și tehnicii la ora actuală sînt încă departe de a fi atins «startul» unei competiții. Secretul acestui «com-

(Continuare în pag. 88)

Ing. Dumitru ANDREESCU

ASTRONAUTICA MÎINE

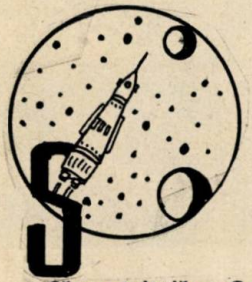

Se deschide Marea poartă cosmică a Pămîntului, prin stațiile orbitale cu existență îndelungată. Un centru special prelucrează 10 000 de fotografii pe săptămînă. Călători spre Venus, Marte și Jupiter!

Să recapitulăm: Cu numai 15 ani în urmă, la 4 octombrie 1957, extraordinara inaugurare: un satelit artificial al Pămîntului! Iar la 12 aprilie 1961, omul însuși în cosmos!

Anii cîți au trecut sînt puțini, dar faptele, multe și toate de seamă: sateliți cu felurite destinații, unele mai importante decît altele: pentru meteorologie, telecomunicații, navigație, geodezie, cercetarea Pămîntului, a atmosferei, a Soarelui, a stelelor și a spațiului cosmic, apropiat și îndepărtat. Automate și aparate cibernetice în jurul Lunii și pe suprafața Lunii, în jurul planetei Marte și pe solul marțian, pe suprafața planetei Venus și spre uriașul Jupiter. Nave pilotate, unele în orbite circumterestre și circumlunare, altele pe Lună. Stații orbitale cu existență îndelungată...

Se scriu enciclopedii mari, unde privilegiul detaliului nu-l mai au nici momentele (misiunile), necum programele. Se impun sistematizări, regrupări, reconsiderări. mai ales pentru mulțimea de operații în actualitate: SOIUZ, APOLLO, SALIUT, SKYLAB, LUNA, ZOND, MARS, MARINER, VENUS, COSMOS, INTERCOSMOS, INTERESAT... Fiecare program, o enciclopedie.

Într-o stație orbitală o echipă a locuit și a muncit 24 de zile. O alta, pe Lună, a zăbovit 67 ore...

Și mai departe?

Eforturile sînt dirijate spre extinderea investigației spațiale atît cu ajutorul roboților, cît și prin participarea nemijlocită a oamenilor. Sintetic, aceste eforturi, raportate strict la cadrul anului 1973, au următoarea înscriere:

56 DE ZILE, LUCRĂTORI ÎN COSMOS

Dacă totul va decurge conform prevederii, la 30 aprilie va fi scos în spațiu marele laborator științific orbital SKYLAB — o construcție de 83 tone, amenajată și asigurată pentru a găzdui

→

(urmare din pag. 87)

puter» al mirosului pe care îl are un cîine nu este pe deplin elucidat.

Se povestește, de pildă, printre alte multe întîmplări, că în munții Elveției, doi alpiniști dispăruseră în timpul unei furtuni de zăpadă. În căutarea lor au pornit echipe de salvare cu sonde magnetice și... un Saint-Bernard. Cei 20 de cercetași aveau să găsească omul după 20 de minute. Cîinele, în numai trei minute reușise să descopere pe cel care fusese literalmente îngropat în zăpadă la 8 metri adîncime!

Cît de important și util pentru știința și tehnica viitorului este a cunoaște și reproduce «mirosul» cîinelui, ar putea fi ilustrat și de eforturile care se fac în acest sens de marile laboratoare de chimie. Concernul Bayer-Leverkusen, deține 2 000 de cîini. Un număr care l-ar fi făcut să pălească de invidie pe cel mai fanatic vînător al istoriei, Gaston de Foix care, în secolul al XIV-lea, în Franța, avea 1 600 de cîini de vînătoare.

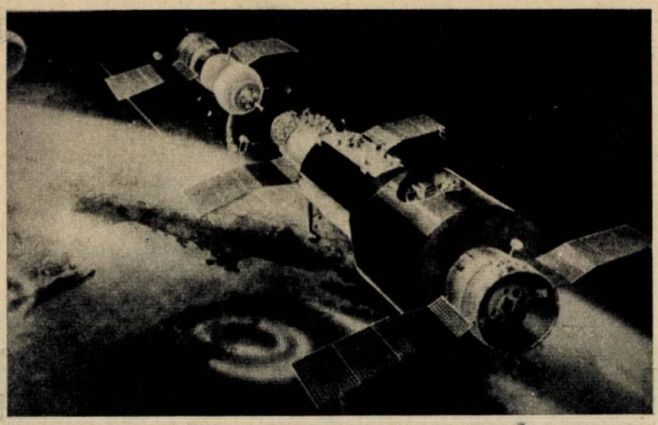

Experiența programului Soiuz-Saliut a impulsionat activitățile spațiale, grăbind trecerea la o etapă superioară în astronautică: etapa marilor construcții orbitale. În ilustrație, apropierea navei Soiuz de debarcaderul stației Saliut.

trei persoane timp de cîteva luni. Prima echipă va sosi pe stație a doua zi după plasarea acesteia pe orbită și va poposi acolo 28 zile. Va urma o pauză în explorarea laboratorului pînă la 30 iulie, cînd o nouă echipă îl va lua în primire, de astă dată pentru 56 zile. Apoi, din nou stația își va întrerupe existența activă pentru două luni, respectiv pînă la 28 octombrie, cînd iar va primi oaspeți, tot pentru 56 zile.

Practic echipajele nu vor fi constituite din navigatori, ci din specialiști, detașați în cosmos pentru evaluarea materialului și a posibilităților de utilizare a sa la efectuarea unui număr mare de activități (sînt prevăzute peste 50 de experiențe diferite) din domeniul tehnicii și tehnologiilor spațiale, geodeziei și cartografiei, geologiei, oceanografiei, meteorologiei și hidrologiei, agriculturii, telecomunicațiilor, navigației, astronomiei, medicinii și biologiei, precum și cercetării experimentale de fizică, cristalografie, tehnica vidului, fizica radiațiilor, electricitate și radioelectronică și altele.

Cum se vede, un program pretențios, care explică de altfel de ce au fost cooptați, în prima echipă un medic și un inginer, în a doua un fizician și un inginer, iar în a treia, unde comandantul este inginer, un matematician și un fizician.

Fără îndoială, la rîndul lor specialiștii sovietici vor continua programul SALIUT-SOIUZ, în cadrul căruia s-au pus de fapt bazele acestei forme superioare de activitate spațială.

Laboratorul științific orbital Skylab — edificiu cosmic grandios (82 tone+15 tone, nava Apollo). În față, nava, amarată la debarcader; urmează o ecluză de intrare și corpul principal al laboratorului. Lateral, un observator astronomic telecomandat și panourile sale cu baterii solare. În această configurație, cu nava atașată, va măsura 36 m.

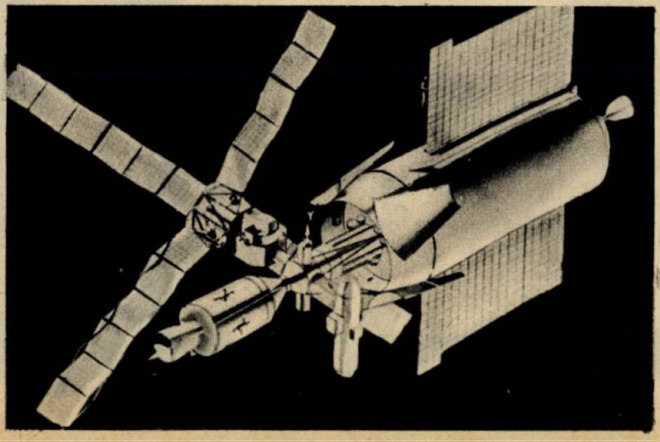

MAȘINI DE SPĂLAT OAMENI

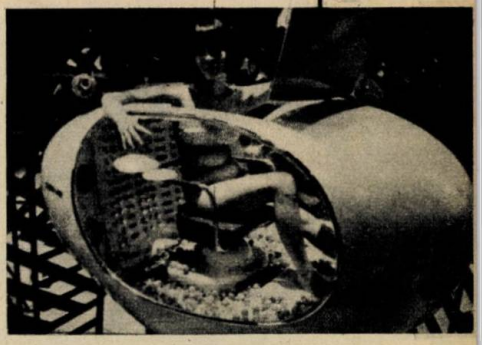

Cadă automată, de fabricație japoneză,

Oamenii foarte bogați și foarte leneși își pot procura o baie automată de fabricație japoneză, unde vor fi bineînțeles automat spălați, frecați cu săpun și în final... uscați prin intermediul unei lămpi cu infraroșii. Nu despre ei însă este vorba în invenția lansată de o firmă suedeză. Ci ea este gîndită pentru bolnavii care trebuie să stea la pat, care nu pot efectiv să se spele singuri. Aparatul mînuit de infirmiere, clăbucește, spală apoi săpunul și înlocuiește prosopul. Cu un astfel de aparat personalul auxiliar al spitalelor suedeze ar putea să-și economisească la această operație foarte mult timp, astfel ca să le rămînă mai mult pentru asistența bolnavului și a medicilor.

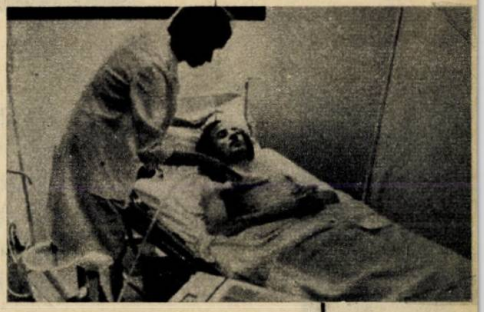

Mașina de spălat pentru pacienții grav bolnavi sau accidentați din marile spitale

„CARPAȚI”

Direcția comercială Prahova vă recomandă două magazine moderne, bine aprovizionate:

«BIG»

— Supermagazinul Carpați din Sinaia, asortat cu produse alimentare

BIG (produse de băcănie, industriale și gospodărești) din Cîmpina.

obținîndu-se rezultatele încurajatoare cunoscute (în primul rînd s-a dovedit că prin luarea de măsuri adecvate, oamenii își pot menține capacitatea normală de lucru și atunci cînd au de desfășurat activități de durată în edificii cosmice, în condițiile stării de imponderabilitate).

Nu se exagerează de fel cînd se afirmă că stațiile orbitale cu existență îndelungată reprezintă Marea poartă cosmică a Pămîntului. Ba chiar se spune prea puțin. Pentru că abia de la această etapă astronautica începe să se integreze cu adevărat în viața societății omenești, preluînd cu caracter permanent funcțiuni economice și social-culturale dintre cele mai importante.

1973, ANUL SATELIȚILOR METEOROLOGICI GEOSTAȚIONARI

Proiectele sînt multiple și bine justificate. Specialiștii americani au anunțat că vor lansa în octombrie 1973 primul satelit al unei noi rețele meteo cosmice globale, căruia îi vor fi asociate alte două exemplare, prevăzute a fi scoase în spațiu eșalonat, la interval de 6 luni. Intenții similare au exprimat și specialiștii vest-europeni, precum și specialiștii japonezi. De asemenea, este de așteptat ca și programul sovietic METEOR să înscrie cît de curînd obiective similare.

Se va beneficia deci și pentru meteorologie de avantajul «postului fix», pe care-l reprezintă sateliții plasați pe orbite sincrone. Cum știm, astfel de orbite se exploatează curent astăzi pentru telecomunicații, încît pe plan tehnic nu se pun probleme deosebite pentru extinderea lor și în domeniul menționat. Mai dificil era de obținut aparatajul de bord cu sensibilitatea necesară, apt să facă observații și măsurători de precizie de la distanța apreciabilă, de aproximativ 36 000 km, la care evoluează satelitul.

Chiar cu satelitul prevăzut a fi lansat în octombrie se speră să se progreseze rapid în prognoza meteorologică, datorită ținerii permanente sub observație a unei suprafețe importante din anvelopa gazoasă a planetei, posibilitate completată prin interogarea stațiilor și balizelor automate amplasate pe întinsul mărilor și oceanelor, în pustiuri, în munți, pe banchizele de gheață și în diverse alte locuri greu accesibile. La fiecare jumătate de oră, neîntrerupt, ziua și noaptea, satelitul va transmite imagini (în vizibil și în infraroșu) ale formațiilor

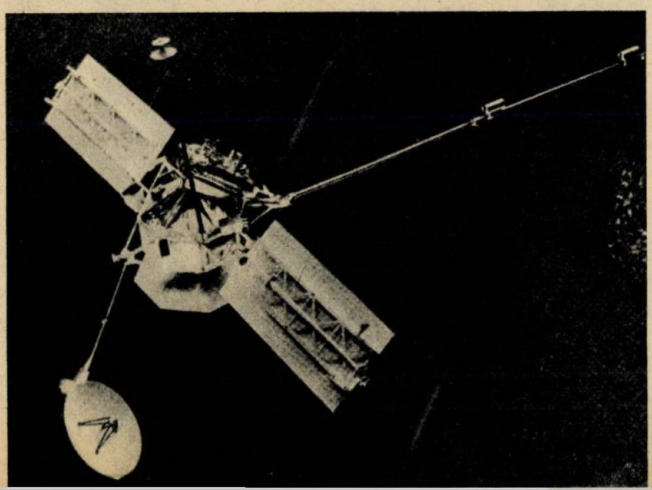

Stație automată interplanetară cu destinație dublă; pregătită pentru lansarea în fereastra venusiană din noiembrie 1973. După ce va cerceta planeta Venus, prin zbor de apropiere (pînă la circa 3 000 km), se va îndrepta spre planeta cea mai apropiată de Soare — Mercur, pe care o va survola la distanța de aproximativ 1 000 km.

A ZECEA PLANETĂ?

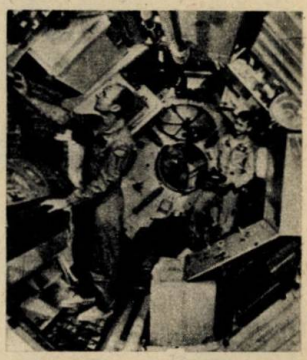

Numeroși astronomi din întreaga lume sînt în căutarea ei. A zecea planetă a sistemului nostru solar, misterioasa planetă X este însă de negăsit. A fost descoperită matematic și printre pretendenții la paternitatea descoperirii se numără și un puști, astronom amator, în vîrstă de 14 ani. Dar și savanți recunoscuți care au adus «probe concludente», «verificate», «studiate» de o serie de laboratoare. Într-o recentă conferință care s-a ținut în Italia, astronomul englez Michael Ovenden vorbind de a zecea planetă (aceeași cu a celorlalți? alta?) a afirmat că cea pe care o căuta de 20 de ani și o numise Aztex a dispărut într-un cataclism cosmic acum 16 milioane de ani. Aztex era de 90 de ori mai mare decît Terra și din motive încă necunoscute a explodat dînd naștere unei centuri de asteroizi ce se află între Marte și Jupiter. Cum toată lumea este mai degrabă sceptică cînd este vorba de a susține ceva care a existat dar nu mai este, Ovenden trebuie să prezinte argumente incontestabile. Le-a adus. A pus la punct un sistem matematic (bazîndu-se pe raporturile masă—atracție gravitațională) cu care se pot localiza plantele. Sistemul s-a adeverit a da o siguranță de 99%.

CINE POLUEAZĂ, PLĂTEȘTE

Marea întreprindere americană de electricitate «Edison» a fost acuzată de delictul de poluare și condamnată să plătească o amendă de 10 dolari pentru fiecare peștișor ucis din vina ei (nerespectarea, neaplicarea măsurilor de protecție a apelor pe care le folosește). Întreprinderea e acum pusă să calculeze suma totală. E vorba de 163 000 de peștișori, plevușcă. Pentru că, a poluа nu înseamnă doar pagubele, strict vizibile în acel moment ci toate efectele pe care le implică această acțiune. Așadar... înmulțind cu 10 dolari peștișorul, marea întreprindere e hotărîtă să nu mai disprețuiască natura.

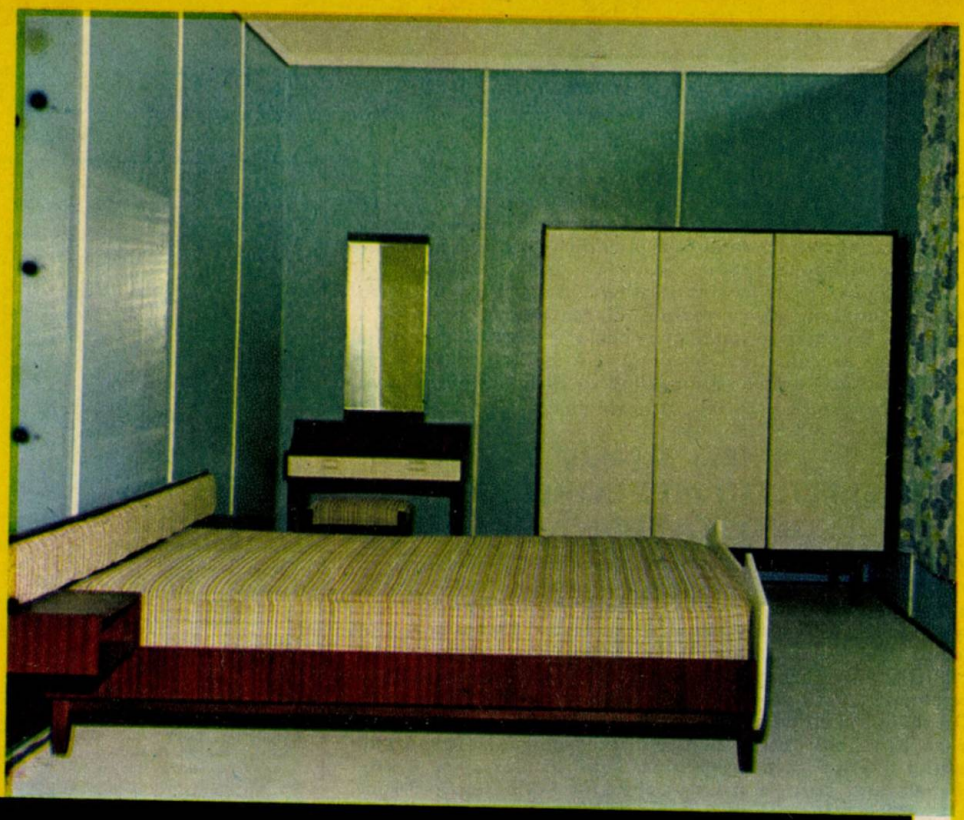

MOBILĂ MODERNĂ ȘI CONFORTABILĂ VĂ ASIGURĂ C.E.I.L. — IAȘI

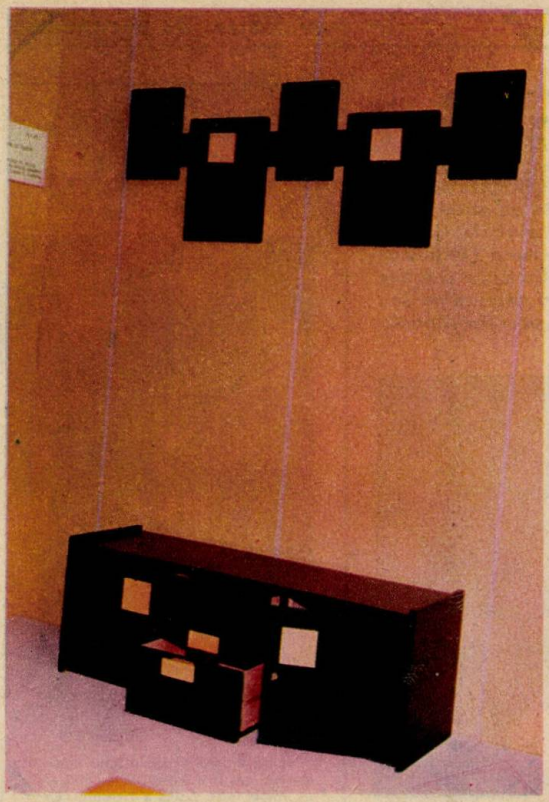

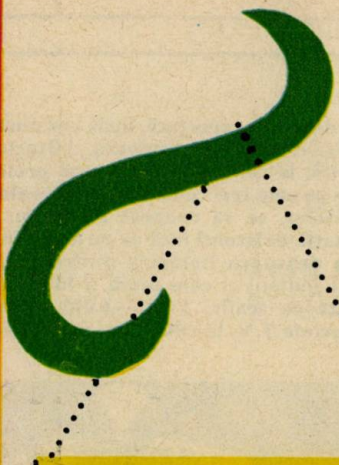

Concepute pentru vestibulurile locuințelor moderne, cuierele:

— CARMEN
— NELY
— MAGDA

realizate de C.E.I.L. Tîrgu Secuiesc completează armonios apartamentul dv.

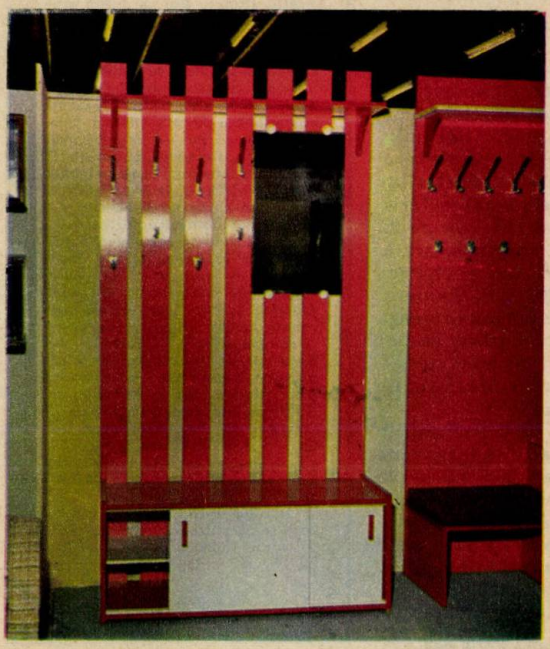

noroase din zona cercetată, încît vor putea fi ușor și rapid semnalate dezvoltările periculoase. Ulterior, cînd rețeaua va fi constituită, la centrele terestre de prelucrare vor aflui date simultan pe cele trei canale principale ale sateliților staționari.

Bineînțeles, se va coopera strîns cu releele de sateliți de comunicații, existenți încă de pe acum în rețea globală, cu posturi fixe deasupra fiecăruia dintre marile oceane (Atlantic, Pacific și Indian) și care oferă și în versiunile actuale o mare capacitate de trafic: 5 000 — 6 000 comunicări telefonice sau 12 programe T.V. în culori sau combinații ale acestor modalități.

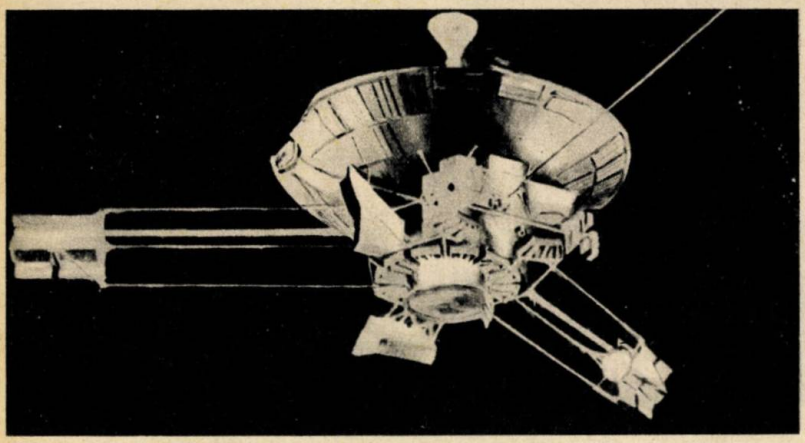

În drum spre Jupiter, sonda spațială Pionneer-10 a trecut cu bine mulțimea de centuri de asteroizi. La 3 decembrie se va afla la cea mai mică depărtare de planeta de destinație: 160 000 km.

LA RÎND, SATELITUL OPERAȚIONAL PENTRU PROSPECTAREA RESURSELOR

De fapt, tipul acesta nou de satelit și-a marcat apariția în vara anului 1972, dar numai ca model experimental. Faza operațională a programului de prospectare a bogățiilor solului și mai ales a subsolului (uscat sau maritim) începe din anul 1973. Ea va fi ajutată mult, desigur, de rezultatele cercetărilor ce se vor efectua în stațiile orbitale, la care ne-am referit.

În esență, echipamentul unui asemenea satelit comportă trei camere T.V. și un aparat de observare multispectrală. De la înălțimea de 1 000 km, satelitul «privește» — riguros vertical — o suprafață cu raza de aproape 200 km. Evident, privește și prospectează, adică ia fotografii, acoperind întreaga planetă în numai 18 zile. Pe imaginile ce se transmit se pot distinge bine obiecte de lungimea unui vapor, un tren cu 8 — 10 vagoane și alte detalii comparativ egale ca mărime. Benzile spectrale utilizate sînt: verde, roșu și infraroșu.

Și aici se folosește metoda culegerii de date de la mai multe platforme izolate (150, într-o primă etapă), încît se întrevede o saturare rapidă a centrelor de prelucrare, dacă nu se va interveni la timp pentru creșterea capacităților disponibile. O asemenea măsură s-a impus îndată după lansarea satelitului experimental și s-a concretizat în crearea rapidă a unui centru special care poate prelucra (trata) săptămînal circa 10 000 fotografii, unele de interes cartografic, altele pentru geologie, altele pentru vulcanologie, oceanologie, hidrologie, agricultură, silvicultură, urbanism etc.

(continuare în pag. 100)

ÎNTRE ȘTIINȚĂ ȘI GHICITUL ÎN CEAS

Poate dintre proprietățile materiei vii, cea mai învăluită — încă — în mister este aceea a ritmului. De la plantă la animale, de la reacția cea mai simplă care se produce în celulele noastre pînă la cele mai complexe ale organismului întreg, totul, tot ceea ce înseamnă viață acționează după anumite ritmuri. Aceste ritmuri sînt ca niște veritabile orologii biologice. Fiecare angrenaj, fiecare «rotiță» a «orologiului» are un ritm al său propriu, acordîndu-se însă cu celelalte. E limpede, că «acordul» între diferitele ritmuri ale corpului înseamnă acel echilibru pe care-l numim sănătate. Dereglările — îmbolnăvirea. Cancerul apare astfel ca rezultatul unei grave defecțiuni de ritm: înmulțirea anarhică a celulelor canceroase. Fascinante perspective pentru cercetătorul — biolog, fiziolog, medic — ocupat în cunoașterea și descifrarea ritmurilor biologice. Savanți, între care cîțiva laureați ai Premiului Nobel, s-au lăsat ispitiți, pe bună dreptate în cucerirea acestui «necunoscut». La Institutul de endocrinologie «Dr. C.I. Parhon» din București, dr. Alexandru Lungu urmărește în laborator și în clinică interacțiunile ritmurilor biologice.

Dar, ca întotdeauna cînd misterul încă mai dăinuie, goana după senzational și receptarea unor rezultate «după ureche» creează o modă. Iscă proliferarea unor noi forme de oracole.

Oracolul «științific»: «Vreți să știți ce vă rezervă viitorul? Boli, accidente, zile faste sau nefaste? Cunoscînd data nașterii dvs. și, în

(continuare în pag. 96)

I.A.R.L. • SOMEȘUL • CLUJ

CÎND SAVANTII VISEAZĂ, VISUL LOR DEVINE REALITATE

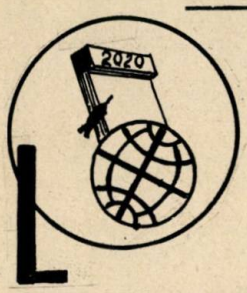

AȘA VA FI PRIN ANII 2020

L-am cunoscut pe profesorul HERMAN OBERTH. Scriu aceste cuvinte mai mult pentru a-mi înlătura o senzație de neverosimil. Am fost într-adevăr alături de acest vrăjitor modern, pe care lumea științei îl socotește drept unul dintre marii savanți contemporani?! Alături de acest om tînăr, al cărui păr alb pare mai degrabă o extravaganță? Alături de acest transilvănean de prin părțile Sibiului, născut în secolul trecut, dar trăind în permanență cu 50 de ani mai tîrziu decît cei din jurul lui? Cînd cu patru decenii în urmă a descris rachetele cosmice realizate astăzi, savanții de atunci l-au socotit nebun, cei de astăzi sînt tulburați urmărind exactitatea datelor lui. Acum, acest vizionar, ai cărui strămoși întru idee i-au fost sibienii Conrad Haas și Johan Valahul, uimește din nou. Realitatea «lui» are dimensiunile fabulosului. Dar înainte să ne dăm seama, ne-a luat cu el în acel viitor. În Aula Academiei Republicii Socialiste România rămăsese doar 1972, visînd. Visul începuse cu cîteva linii pe care profesorul Oberth le-a desenat pe cer.

Cum își gîndește proiectele?

— Omul nu-și calculează activitatea științifică, activitatea de cercetare, la fel cum face, de pildă, o casă de asigurări. Cu omul de știință nu știi exact dacă va cîștiga sau nu. Casa de asigurări însă merge la sigur. Doar în ce mă privește, ea e în pierdere!

— Foarte adesea, i-am spus, lumea s-a întrebat dacă e rațional să se cheltuiască atît de mult cu zborurile cosmice, în timp ce alte necesități vitale...

— E adevarat, a răspuns, **se cheltuiește mult, dar cîștigurile sînt mult mai mari.**

L-am ascultat apoi povestindu-ne la toți, itinerariile noastre și ale generațiilor viitoare:

— În interiorul centurii Van Allen se va crea o stație orbitală care gravitează în jurul Pămîntului. Pe această stație se vor efectua lucrările premergătoare unui zbor spre spațiile interplanetare. Pare absurd? Dacă cineva ar afirma că dorește să construiască un vapor care să navigheze pe un rîu dar cu acest vapor să traverseze și oceanul, iată ceea ce ar fi nerațional. Amatorul își închipuie zborul cosmic, asemenea unui enorm impuls spre cucerirea spațiului. În realitate, constructorii de nave cosmice seamănă cu acei avocați care trebuie să-i arate derbedeului cum să se strecoare mai bine printre legile penale. Să mă explic. Nava trebuie să fie rezistentă. Pe de o parte. Pe de alta, ușoară. Combustibilul folosit e hidrogen lichid, fluor lichid, oxigen lichid. Dar rachetele cu hidrogen au o greutate specifică foarte mică. Și prin aceasta, pierd prea multă energie de propulsie în lupta pe care trebuie s-o cîștige cu rezistența aerului. Gazele trebuie să fie foarte fierbinți pentru a avea o viteză de evacuare foarte mare. Dar ar strica pereții rachetei! Și nu se poate asta. Iată de ce spunem

(urmare din pag. 94)

funcție de ea, bioritmul, vă puteți feri de nenorociri anunță modernii vizionari, care, pentru un asemenea calcul, nu au precupețit să învețe programarea la calculator. E de ajuns să trimiteți așadar prin poștă, un mandat, ziua nașterii și adresa dv. Se calculează că la fiecare 23 de zile din acel moment, aveți un «maxim» corporal, iar la fiecare 28 de zile, unul sufletesc, la 33 de zile, unul cerebral. Reclama este însoțită cu exemple binecunoscute. Actrița Grethe Weiser și soțul ei dr. Hermann Schwerin au avut un accident mortal la 2 octombrie 1970. Amîndoi — coincidență revelatoare — aveau în momentul accidentului «scadența zilei critice» — a 23-a zi a ritmului corporal. Inutil poate să mai adăugăm, comentariile științei. Doar ca subliniere, părerea prof. Jurgen Aschoff, un binecunoscut savant în problema bioritmurilor: «asemenea metode nu pot fi socotite decît copilărești și fără nici o legătură cu realitatea».

Pentru că moda bioritmurilor a cuprins și unele întreprinderi comerciale, neangajîndu-se decît cei al căror bioritm este acordat perfect cu bioritmurile celorlalți salariați. În echipele naționale sportive, în Elveția antrenorul Trainer Gunthard se ghidează după ritmurile biologice (maxime și minime — corelate cu ceilalți membri ai echipei, calculate pentru zilele marilor întîlniri, etc.).

UN CONTINENT CÎT EUROPA APROAPE NECUNOSCUT

70 000 de eschimoși trăiesc pe o întindere de gheață mare cît Europa. Dar oamenii secolului XX cunosc aproape mai

(Continuare în pag. 97)

că constructorii navelor cosmice trebuie să se strecoare printre o mulțime de condiții, adesea contradictorii. O navă cosmică care să fie lansată de pe o stație orbitală trebuie să aibă o accelerație suficient de mică, dar în același timp să facă economie de combustibil. Pe parcurs atinge o viteză destul de însemnată și ajunge la alte corpuri cerești decît o rachetă cu combustibil lichid. Pe o stație orbitală, rezistența aerului și forța gravitațională dispar. Ca atare, avantajoasă ar fi lansarea de nave electrice. Există în acest sens 43 de propuneri. Eu am găsit o soluție pentru navele care au o viteză de evacuare mai mare decît sînt capabile să producă. E o soluție pe care am publicat-o în urmă cu 20 de ani. Avem aici un șir de oglinzi concave...

Profesorul Hermann Oberth desenează pe tabla nopții cosmice. Cu 65 de ani în urmă, elev la liceul din Sighișoara, visa cu Jules Verne posibilitatea învingerii atracției Pămîntului. Era obsedat de această idee.

— Ceva mai tîrziu, ne spune acad. Elie Carafoli care îl cunoaște și i-a urmărit de multă vreme gîndurile — Oberth și-a dat seama că singura soluție pentru realizarea zborului spațial este racheta cu combustibil lichid, avînd drept carburant alcoolul sau hidrogenul lichid, soluție care avea să fie validată de realizările practice. Gîndindu-se la fazele preparatorii ale zborului cosmic, el proiectează o centrifugă cu un braț de 35 de metri, care nu se deosebește esențial de centrifugele folosite astăzi în antrenamentul cosmonauților. La început, conformîndu-se dorinței tatălui său, director al spitalului din Sighișoara, se înscrie la Facultatea de medicină de la München. Pasiunea sa pentru zborul cosmic rămîne însă vie. Așa că el va audia mai mult cursurile de astronomie și aerodinamică de la politehnica din München decît cele de medicină. În anul 1917 termină proiectul unei rachete pentru mari distanțe (100 de km) care este primul proiect din lume pentru execuția unor rachete cu combustibil lichid (alcool și oxigen lichid). La sfîrșitul primului război mondial, se dedică total ideii sale și se înscrie la Universitatea din Cluj, facultatea de fizică matematică. Avea doar 26 de ani cînd și-a terminat manuscrisul cărții sale «Racheta spre spațiile interplanetare». O depune la universitatea din Heidelberg. Dar aici ca și la alte patru edituri i se refuză publicarea. Un an mai tîrziu va fi subiectul tezei lui de doctorat la Universitatea din Cluj, cu care va obține și titlul de profesor. Astăzi, cînd ideile și calculele conținute în lucrarea sa și-au găsit realizarea practică în astronautica contemporană, ne mîndrim cu faptul că prima confirmare oficială a operei sale de pionierat a fost dată de o școală pe teritoriul țării noastre.

Printre ideile confirmate astăzi de practică, ne vom aminti că el a elaborat criteriile pentru alegerea combustibilului optim, în funcție de destinația rachetei și condițiilor de zbor. A dat o soluție tehnică privind readucerea rachetei la sol cu ajutorul parașutelor ca și sistemul de ajutaj reglabil utilizat acum de racheta «Titan». Și pentru prima dată în lume el a proiectat și calculat în toate detaliile o rachetă în două trepte.

La Mediaș, unde a predat matematica, fizica și chimia (la liceul «Stephan Ludwig Roth»), va face o serie de experiențe, iar rezultatele le va înscrie într-o carte, socotită astăzi «biblia astronauticii». «Lunatecul de la Mediaș», cum va fi poreclit de colegii de peste hotare pentru «extravaganța» ideilor sale, și-a brevetat una dintre invenții: «Procedeu și dispozitiv de combustie rapidă», la Oficiul de invenții al României sub nr. 19 516, 6 martie 1931. Iar în același an, la 5 mai, avea să ia startul de pe coasta Mării Baltice, prima rachetă cu combustibil lichid, construită după concepția sa. În 1932, semnează în revista «Natura» din București un articol despre zborul planetar. Fără să consemnăm acum, din lipsă de spațiu, toate proiectele sale «fantastice», astăzi reale, vom nota încă unul: automobilul lunar.

(Continuare în pag. 100)

(Urmare din pag. 96)

mult despre Lună decît despre viața contemporanilor lor din Extremul nord. S-au creat industrii petroliere, s-au instalat stațiuni radar, avioane moderne și tehnica cea mai subtilă poposesc în vecinătatea celor care-și petrec viața aproape la fel cu cea a strămoșilor lor îndepărtați. Vînează în timpul orelor de lumină pentru a supraviețui nopții. Mulți nu cunosc adăposturile împotriva zăpezii. Locuiesc în găuri făcute în pămînt sau în adîncituri de stîncă. Unii își construiesc doar acele igluuri, despre care... mai știm ceva. Cu un cuțit ei taie blocuri groase, cam de aproximativ 20 de centimetri. Se fac cam 40 de «cărămizi» (de 40 cm grosime) pentru un iglu. Marea artă în construirea lui constă mai ales din așezarea «ultimei bucăți». Timpul de construcție: în jur de două ore. Înăuntru este însă cald. O temperatură de —15°, care-l face pe eschimos să transpire. Lîngă iglu, dorm cîinii. Ei rămîn «afară» în permanență

chiar dacă temperatura scade pînă la minus 40. Dar în mediul ostil al Arcticii, oamenii au învățat un lucru minunat: solidaritatea umană. Ei nu cunoasc și nu vor să cunoască nici hoția, nici crima, nici războiul. În ce cred eschimoșii? În viață. În oameni.

CORALI ÎN... GENUNCHI

Coralii au aproape aceeași structură ca și cartilagiile din organismul uman. E o descoperire a dr. John Weber și dr. Eugene White de la Universitatea din Pennsilvania. Experții încearcă acum să imite în metal sau material plastic această structură folosind ca model coralii. Cu aceasta, se speră să se îmbunătățească grefele necesare în cazul genunchilor accidentați.

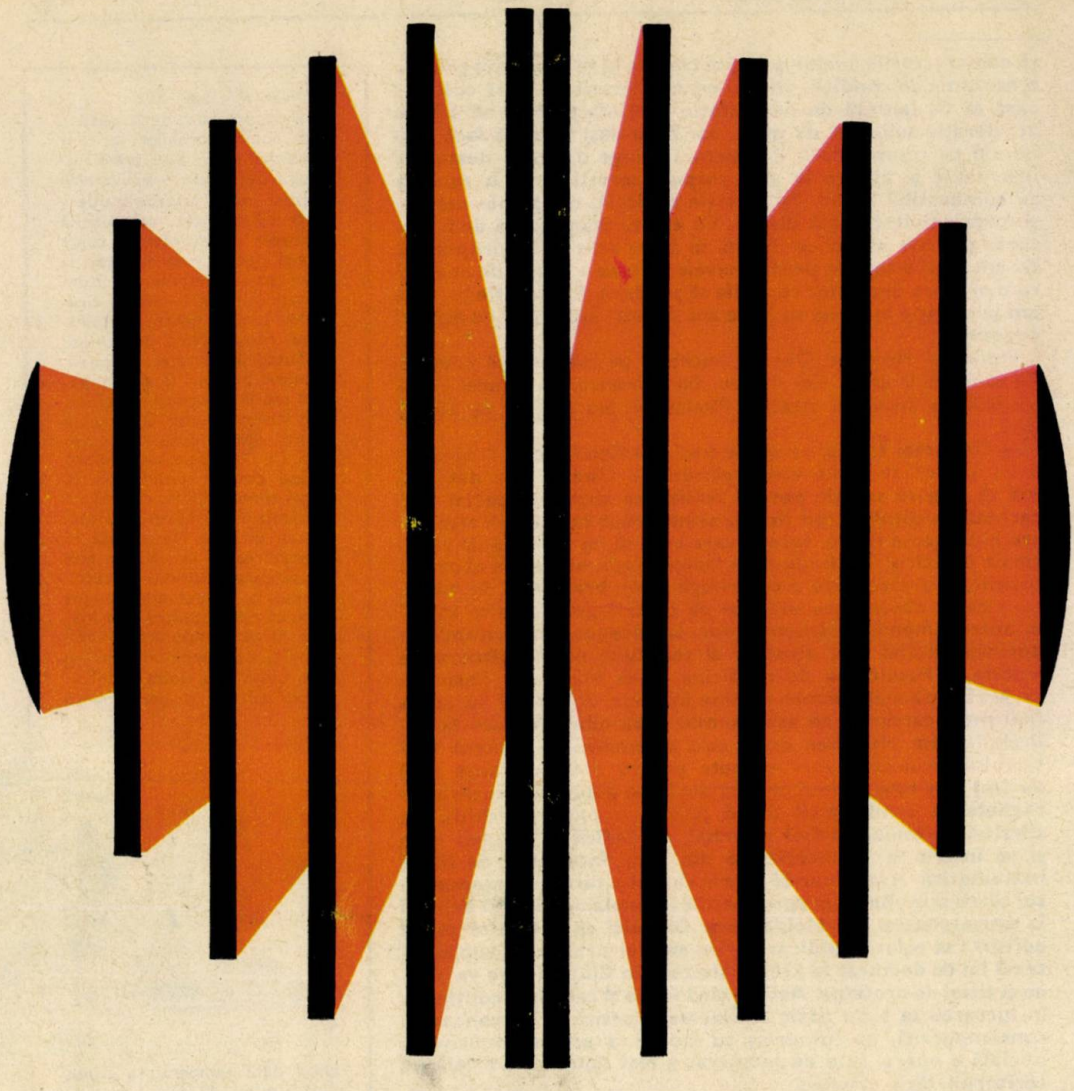

COMBINATUL PENTRU EXPLOATAREA ȘI INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI — FOCȘANI

recomandă în atenția dv. produsele sale:

— placaje
— panele
— parchete
— ambalaje din lemn
— cherestea
— furniruri estetice
— mobilă de calitate superioară în finisaj modern.

Știind cu cîtă siguranță a trasat itinerarul zborurilor cosmice de astăzi cu atîta timp în urmă, ideea oglinzii spațiale pe care profesorul Oberth a descris-o și calculat-o ne apare o realitate. Mîine. În 2020.

— Dacă această oglindă o vom mări, să spunem pînă a avea un diametru de 300 km, cîmpul baric depresionar va putea fi condus ca un taur tras de o tijă, acolo unde avem nevoie. Putem dirija furtunile ca să se dezlănțuie acolo unde nu vor putea produce nici o pagubă. Putem preveni inundațiile catastrofale. Dar, în același timp, putem dirija ploile în zonele de secetă. Vom avea atunci, acolo o cantitate de apă egală cu cea obținută din topirile ghețurilor polare. Nu vă temeți! Nivelul mărilor nu se va modifica esențial procedînd astfel. Imaginați-vă grafic Terra. Așa cum știm, în zona ecuatorială, aerul cald se ridică pe un drum spiral, deplasîndu-se pînă la Polul Nord. În zonele arctice, temperatura se va ridica cu 5 pînă la 8°. Cum, zona caldă radiază mai multă căldură, în regiunile noastre, creșterea e practic insensibilă, încît nimeni nu se va plînge că din această cauză îi va fi cu mult mai cald decît obișnuit. Efectele, avantajele sînt multiple. Dar să lăsăm să vorbească mai mult despre ele pe cei din viitor. Pentru că, la drept vorbind, dacă o cercetare este cu adevărat de mare valoare, aceasta nu se poate afirma decît după ce ea a fost efectiv finalizată. Doar realizarea practică a ideii științifice poate să ofere măsura ei, importanța ei.

Am întrebat-o pe soția marelui savant, la ce lucrează acum soțul ei.

— În afară de aceste idei pe care vi le-a mărturisit și la care a lucrat cu mult timp în urmă și la care gîndește în continuare, întreține o vastă corespondență. Ceea ce îi ocupă mult timp. După amieze întregi.

— E atît de important?

— Comunicarea, dialogul de idei între oameni este unul dintre cele mai importante «trăsături» umane.

ASTRONAUTICA, MÎINE

(urmare din pag. 94)

An «fertil» pentru activități spațiale, 1973 ocazionează cercetări pe un domeniu cosmic vast, de la Mercur pînă la Jupiter.

Astfel, în jurul datei de 10 noiembrie vor fi condiții astronomice prielnice pentru abordarea planetei Venus.

Specialiștii sovietici, cărora nu le-a scăpat nici un sezon venusian, îl vor folosi, fără îndoială, și pe acesta pentru a expedia noi stații automate (VENUS) pe adresa Luceafărului.

S-a anunțat și o premieră cosmică, pusă la cale de specialiștii americani. O stație MARINER va fi trimisă spre Venus în sezonul menționat, dar destinația ei va fi dublă: mai întîi o apropiere de Venus pînă la circa 3 000 km, în martie 1974, iar apoi, în continuare, apropierea de Mercur și înconjurul acesteia la distanța de aproximativ 1 000 km.

În intervalul 10 — 20 iulie 1973 se va redeschide fereastra astronomică spre Marte. Deși condițiile de abordare a planetei nu vor mai prezenta cadrul optimal alterior (din martie 1971), totuși se menține posibilitatea lansării de stații mari, capabile atît de satelizare în jurul Planetei Roșii, cît și de lărgare în atmosfera acesteia a unor conteinere cu aparataj științific care să debarce lin pe solul marțian.

În fine, sonda interplanetară PIONEER-10 a răzbit prin prundișul sideral și se îndreaptă spre Jupiter. La 3 decembrie 1973 se va afla la distanța cea mai mică de planeta de destinație, respectiv la 160 000 km. Va reuși să transmită informațiile așteptate? Specialiștii își pun mari speranțe în această cutezantă încercare.

CELE MAI TINERE MAME

În anul 1939, la un spital din Lima — capitala statului sud-american Peru — o fetiță în vîrstă de cinci ani și opt luni, a dat naștere unui copil normal, care avea greutatea de 2,700 kg. Fetița, numită Lina Medina, făcea parte dintr-o familie de oameni săraci și mai avea cinci frați și trei surori. Ea se născuse la 27 septembrie 1933 și fusese internată în spitalul din Lima spre a fi operată de ... tumoare abdominală, care pînă la urmă s-a dovedit a fi o sarcină normală. A născut în ziua de 14 mai 1939, în asistența unui adevărat congres de medici, veniți acolo special pentru cazul ei. Medicul șef al spitalului, Geraldo Lozada, a scris o carte dedicată acestui fenomen.

Un caz mai recent: la spitalul Middelheim, din Anvers (Belgia), o fetiță în vîrstă de zece ani a născut, în ziua de 3 decembrie 1968, un băiat, normal dezvoltat.

Acestea au fost cele mai mici mame — ca vîrstă — cunoscute cert în vremea noastră. Dintre mamele cu vîrste normale pentru sarcină, cea mai mică — în privința înălțimii — este tînăra pitică Grace Cook, din orașul Sydney (Australia). Aceasta are vîrsta de 23 de ani, înălțimea 99 de cm, și cîntărește 27 de kg. În anul 1962 ea a dat naștere unui copil, preluînd titlul de cea mai mică mamă din lume. În 1967 a mai născut încă un copil — o fetiță — care cîntărea 2069 de grame. Ambele nașteri au fost făcute prin operații cezariene și cu pregătiri clinice deosebite. Cei doi copii se dezvoltă normal, neprezentînd nici un semn că vor rămîne pitici.

— Ah, bărbații! Toți sînt la fel: în ochii lor mașina contează mai mult decît noi...

— Nerușinatule, să-mi spui imediat numele acestei femei...

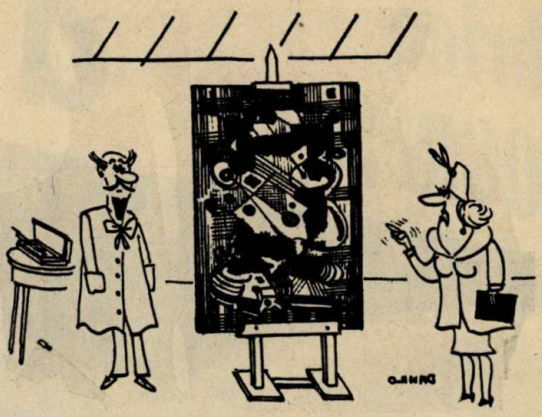

UMOR STRĂIN

— Acum, c-am învățat să vorbim, taci!

Vecini discreți

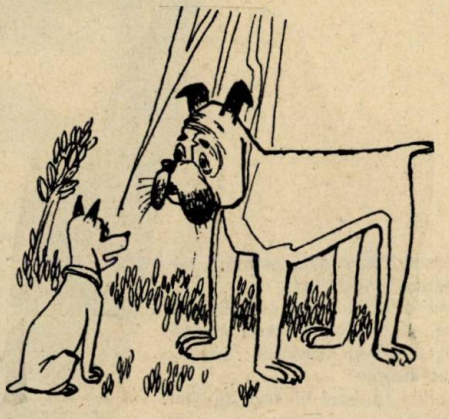

— Nu vin cu tine nici pentru 500 de oase...

Fabrica „PROGRESUL“ arad

— Ochelari de soare, estetici, cu tăietură modernă
— rame pentru ochelari de vedere, potrivite pentru toate fizionomiile, într-un sortiment bogat
— ochelari fantezi cu lentile detașabile
— bomboniere ornamentate cu gust și deosebit de decorative.

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

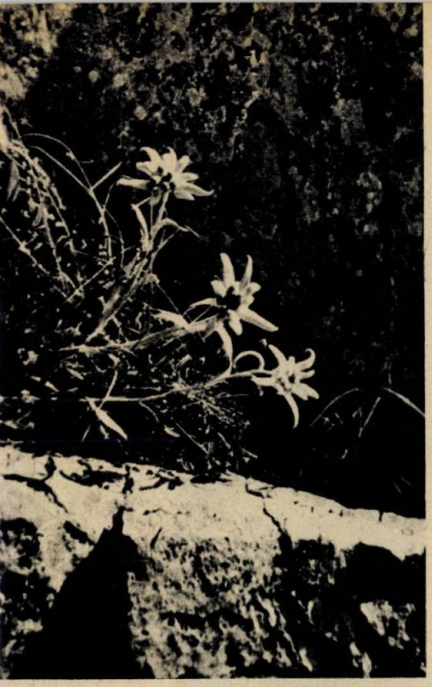

Floarea de colț
— MADISAN ION — Baia Mare

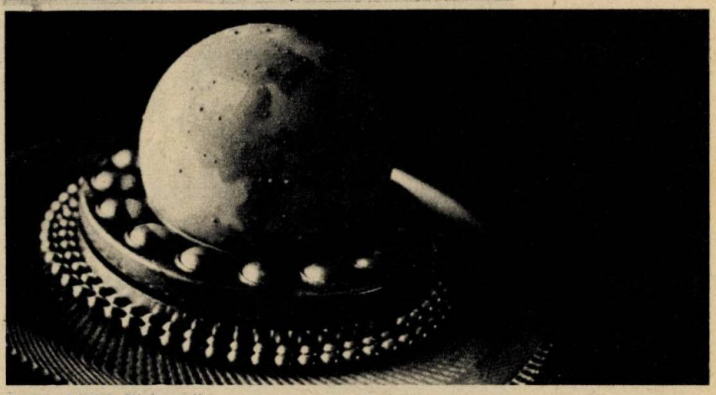

Galaxie bîrlădeană
— ȘT. FAY ȘTEFAN — București

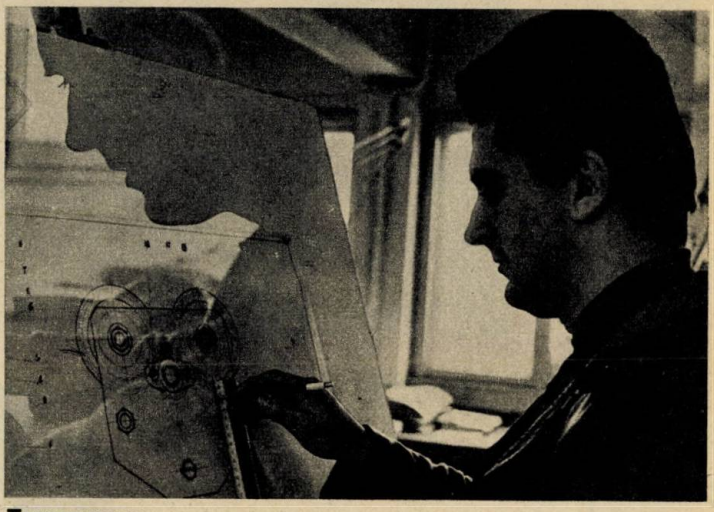

Transpunere
— KONCZ FRANCISC — Gherla

Cheile Brebului
— ION POPESCU — Ploiești

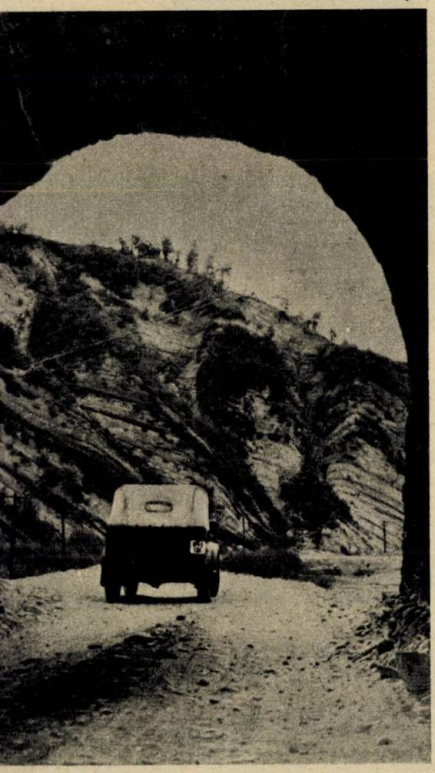

Mamaia
— SIMION OCTAVIAN — Cluj

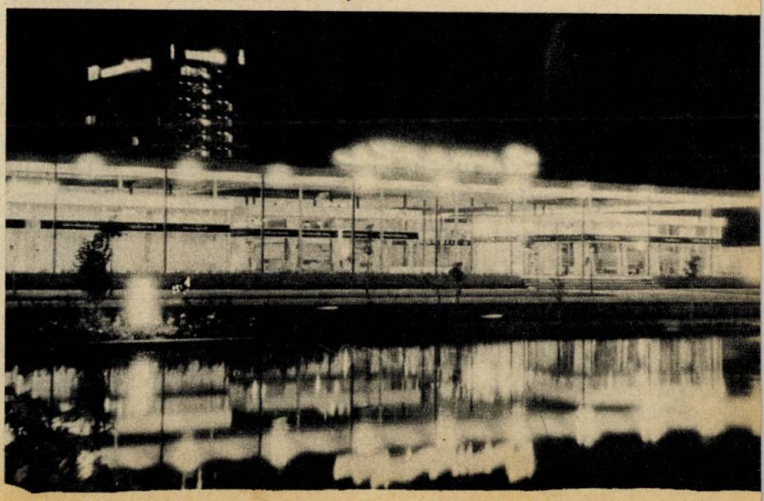

Pentru toate anotimpurile, pentru toate gusturile, pentru toate vîrstele: confecții!

Practic și expeditiv, vă puteți îmbrăca elegant, optînd pentru îmbrăcămintea de confecție.

MEMORIAL

PE COLINA PARLAMENTULUI

Pe unul din pereții holurilor solemne de la Palatul Marii Adunări Naționale, un tablou intrigă, stîrnind curiozitatea. Peisaj de iarnă aprigă. Învesmîntați în sumane și cojoace, cu căciuli grele aduse pe ceafă, o mulțime de oameni, cu brațele întinse către ferestrele unei clădiri nici mai mari, și nici mai arătoase decît o oarecare casă veche, rămasă și azi pe la margini de București dintr-un secol trecut. Într-un catalog de arhivă, numele autorului: Ispir și textul explicativ: „Populația Capitalei cere alegerea lui Cuza".

Sensibilizată astfel, imaginația se aprinde.

Momentul surprins în tablou e doar una din paginile de mijloc ale istoriei de pe colina Parlamentului: anul cînd, într-o foarte modestă clădire construită aici, și oarecum îmbunătățită, adunarea Divanului ad-hoc al Țării Românești avea să săvîrșească marele act al Unirii. Dar începutul istoriei colinei se află mult mai devreme: la începutul secolului al XVII-lea. Atunci, vii întinse, venind dinspre Dealul Spirii și coborînd departe, către Calea Văcărești, mai acopereau colina. În mijlocul lor, o biserică de lemn: embrionul viitoarei Mitropolii a Țării Românești, concentrînd cu anii, cîteva evenimente: încoronarea lui Constantin Brîncoveanu — la 1661 — și apoi a tuturor domnitorilor țării, prima tiparniță din București (1678) și tipărirea celebrei Biblii a lui Șerban Cantacuzino (1688), locul de manifestare a unei revolte bucureștene din 1668 și, mult mai tîrziu, a revoluționarilor de la 1848...

Așa se impune colina atenției publice: ca un simbol al culturii românești.

La 1867 se constată precaritatea localului: aici urmau să se întrunească la 24 ianuarie a anului următor membrii ambelor Camere — din București și din Iași. Drept

care, clădirii i se mai adaugă cîteva construcţii lipsite de valoare. Abia în 1882, Adunarea deputaţilor votează un proiect de lege încuviinţînd ca guvernul să ridice, printre alte edificii menite să împodobească Capitala, şi un chip de piatră corespunzător clădirii viitorului Parlament. Proiectul prevede construirea unui palat al Parlamentului pentru şedinţele Adunării deputaţilor şi pentru Senat, fiind întărit de o lege votată în acelaşi an, care deschide un credit de construcţie de 5 milioane lei. Dar punerea în operă întîrzie şi deputaţii continuă să se întrunească în sala dreptunghiulară, prevăzută cu două tribune — una, prezidenţială şi alta, pentru cuvînt, străjuite de lampadare şi de busturile unor deputaţi — cum e descris Parlamentul în unele monografii ale vremii.

La 1890, amenajarea colinei reintră în actualitate. E organizat un concurs pentru palatul Adunării deputaţilor cîştigat de arhitectul român D. Maimarolu — în proiectul său avînd ca motto: „România" — şi un altul pentru palatul Senatului, pentru care e premiat un arhitect, A. Marcel, din Paris. Dar lucrările de construcţie vor începe mult mai tîrziu: în 1906. La 6 martie 1906, Adunarea deputaţilor votează o lege ce deschide pe seama Ministerului de Finanţe un credit de 550 000 lei. La 7 septembrie, acelaşi an, Ministerul de Finanţe şi D. Maimarolu, în calitate de diriginte al lucrării, încheie un contract cu constructorii — inginerul E. Orant şi C. Perlasca. Construcţia demarează totuşi greoi, continuă la fel şi abia la 8 decembrie 1908 deputaţii Camerei păşesc pentru prima oară pragul noii săli de şedinţe. Pentru ca, opt ani mai tîrziu, în 1916, colina să dobîndească pe deplin înfăţişarea ce i-o cunoaştem astăzi.

Performanţa arhitectonică e remarcabilă. În exterior — o faţadă principală, impozantă, dominată de corpul intrării, împodobit cu portic şi şase coloane masive; o cupolă asemănătoare cu aceea a Ateneului, reprezentînd, de altfel, şi axa de compoziţie a edificiului; o faţadă laterală (spre nord-est) impunătoare prin arhitectura ei ordonată cu pilaştri pe două nivele şi prin corpurile de colţ decorate: patru nivele, fiecare altfel realizat, coborînd spre strada Principatele Unite; parcul revărsat de scări monumentale. Interiorul prelungeşte stilul arhitectonic neodoric al edificiului, grupînd în jurul sălii de şedinţe o serie de somptuoase încăperi.

Multe momente din vremea exercitării puterii de către reprezentanţii orînduirii burghezo-moşiereşti în România s-au petrecut în interioarele acestei clădiri în stil baroc francez. Ecoul lor amar îl regăsim şi astăzi, consemnat în cronicile parlamentare ale vremii, evenimente încheiate cu actul samavolnic al dizolvării parlamentului de către dictatura regimului militaro-fascist, la 5 septembrie 1940.

Ce a urmat apoi, sînt pagini de istorie contemporană. Victoria forţelor revoluţionare din România impune regimul democratic de la 6 martie 1945. Decretul nr. 2218 din 15 iulie 1946 reorganizează, potrivit voinţei poporului, instituţia reprezentativă a ţării. E adoptat sistemul unicameral, iar la 1 decembrie 1946, după strălucita victorie în alegeri a forţelor democratice din ţara noastră sub conducerea Partidului Comunist Român, palatul de pe colină găzduieşte lucrările sesiunilor primului parlament democrat din istoria ţării noastre. Iar după istoricul act al abolirii monarhiei, aici au continuat să-şi desfăşoare lucrările, potrivit prevederilor Constituţiei din 13 aprilie 1948, reprezentanţii orînduirii noi, socialiste, constituiţi în Marea Adunare Naţională a României.

În palatul care ne tulbură cu amintirea actului unirii de la 1859, cu aceea a desăvîrşirii unităţii naţionale a statului nostru, voinţa de progres şi civilizaţie a naţiunii noastre socialiste adaugă azi emoţionante pagini de istorie contemporană.

G. VÎLCU

PULSUL DE PRIMAVĂRĂ AL OLTULUI

de ION POTOPIN

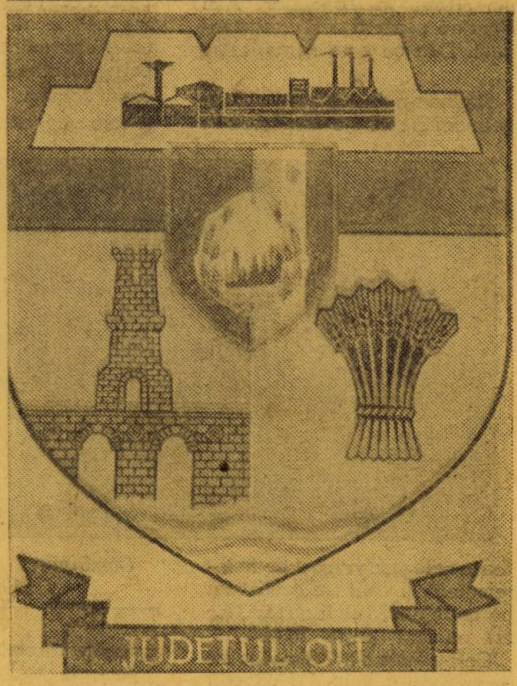

Cu cîtva timp în urmă am străbătut pămînturile atît de cunoscute ale județului Olt. Făcusem mai întîi un popas la Slatina, „orașul metalului alb" cum i se spune în ultimii ani de cînd a început să trimită pe marile conducte ale relațiilor economice mondiale mii și mii de tone de aluminiu. Cu o vechime de peste șase sute de ani, așezată între Platforma Cotmeni și Cîmpia Boianului ca un popas de vamă care strîngea într-un nod puternic cele trei drumuri, al sării, al oilor și al buților, ceea ce a impus încă de la sfîrșitul secolului trecut construirea celui dintîi pod de fier peste Olt, Slatina nu era în anii cînd mergeam pe ulițele ei cu bicicleta, decît un tîrg prăfuit, cu cîteva fabricuțe de lumînări, sau mungerii, o fabrică de cherestea „Carpatina", o moară modernă „Aluta" și cu o puzderie de firme multicolore de tăbăcării, pielării, timplării, cismării, brutării, croitorii, care nu modificau peisajul de loc „unde nu se întîmplă nimic". Și nici nu se întîmpla nimic deosebit. Viața curgea prin nervuri subterane, dar nu i se simțea pulsul sub scoarța unei inerții tradiționale. Parcă aici nu venea niciodată primăvara! Doar apele Oltului se simțeau, nu departe, bătînd în malul abrupt ca într-un clopot scufundat. Oamenii parcă mergeau și nu mergeau, cuvintele lor, cînd vorbeau, aveau ceva de brumă și de ceață, se risipeau repede în tăceri prelungite. Ambiții mari nu erau, dăinuia aici o tristețe mare. Fără îndoială că a cunoscut-o și Nicolae Iorga, pe la începutul acestui veac, în anul 1904 cînd a scris despre Slatina că este un tîrg „grozav de urît și sălbatec, cu maidane, livezi cu case total neîngrijite, umile și triste".

Unde este acum această Slatină? O parte se mai găsește în „orașul vechi" unde mai recunosc aceleași case de acum trei decenii dar a dispărut policromia firmelor de mici ateliere, iar unde domina „Aluta" acum scînteiază „Steaua Roșie", iar în locul „Carpatinei" stă caligrafiat ca într-o medalie „Oltul". Sînt și cîteva firme de cooperative meșteșugărești. Arta lemnului, Steaua, Drum Nou, este și o librărie „Ion Minulescu" ca un omagiu adus poetului care și-a petrecut o parte din viață în acest oraș, ca și un alt poet Barbu Paris Mumuleanu, născut la Slatina, un preromantic prețuit de Heliade-Rădulescu care-i editează în chiar anul morții poetului volumul de „Poezii" (1937); dar ceea ce se impune. atenției mai întîi, sînt oamenii. Alți oameni! Îi văd cum merg, parcă sînt proiectați înainte de un resort de oțel, îi aud cum vorbesc, fiecare cuvînt rostit se rotunjește și se așează în frază definitiv, ca într-o montură de unde nu mai poate fi desprins. Dar nu au timp de vorbă, toți se duc undeva, au o problemă de rezolvat. După cîteva vorbe rostite ochii lor fug spre cronometrul de la mîna stîngă, cu discreție. Apoi după o strîngere viguroasă de mînă îi văd cum se înfig în spațiu cu pași largi, siguri.

În „orașul nou" cu cartierele „Crișan" și „Decebal" peisajul citadin se umple de lumină. Siluetele blocurilor, magazinele, restaurantul, integrează Slatina în ritmul transformărilor de structură atît de vizibil astăzi în ora-

şele de provincie. Simbolurile poeziei contemporane se concretizează în valori definitive. Numai să vină poeţii şi să le împrumute limbajul comunicării!

Impresionante sînt aceste noi cartiere slătinene, dar mai impresionant este ritmul muzical al vieţii. Muzical pentru că totul este armonios: liniile suple ale construcţiilor, eleganţa femeilor, unda de gravitate a bărbaţilor, claviatura glasurilor. Este ceva din ritmul metropolelor. Aici clipa nu poate fi decît substanţială. Dar nu este numai atît!

★

Slatina s-a dezvoltat în ultimii zece ani cît nu s-a dezvoltat în mă pot plînge că s-ar sufoca într-un perimetru prea mic. Halele utilate cu aparatura cea mai modernă, lungi de peste 600 de metri, cu cuptoarele lor subterane unde se produce „metalul alb" prin metoda electrolizei aluminei la o temperatură inimaginabilă, cu podurile rulante care duc în braţele lor cîte un pelican de oţel ce perforează cu pliscul lui, prin lovituri repetate armura de sgură, pentru că şi baia incandescentă are nevoie să respire, totul, totul este monumental. În acest peisaj al dimensiunilor ciclopice, omul domină. Cu toate că ici şi colo văd cîte un om, îi simt în uzină, recalificîndu-se ca topitori de aluminiu. Şi-au schimbat statutul social deşi unii mai au rădăcini prin satele de unde au venit.

Au devenit toţi locuitori ai oraşului? Nu încă. Este un decalaj între populaţia de zi şi cea de noapte. Sînt în general cam 3.000 de navetişti, bineînţeles pentru toate întreprinderile oraşului. Dar şi navetiştii sînt purtători ai influenţei culturale a oraşului. Începe să se fundamenteze o tradiţie. O tradiţie industrială a marilor performanţe. „ARLO" a produs în 1966 — primul an de producţie — o cantitate de 50.000 tone.

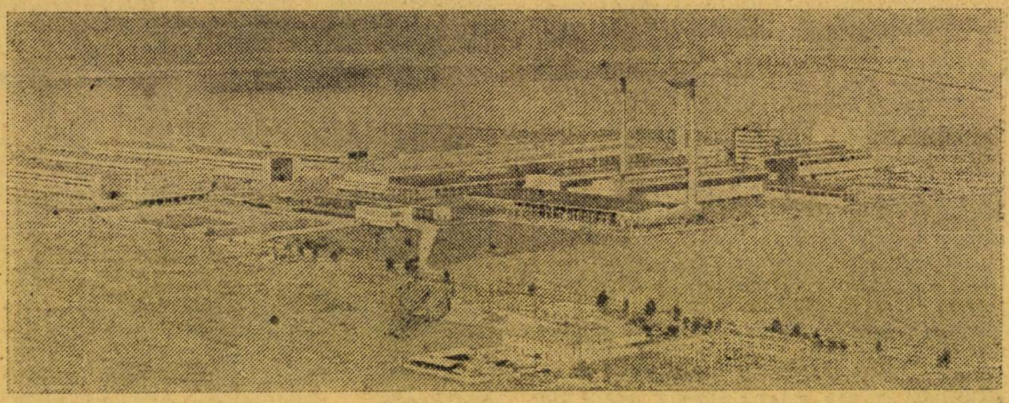

Combinatul de aluminiu SLATINA

toate cele şase veacuri de la întemeiere. În anul 1956 avea mai puţin de 10.000 de locuitori, iar azi numără peste 30.000

Ce s-a întîmplat? Simplu: industrializare! În anul 1963 s-au pus bazele Uzinei de aluminiu — ARLO — litere imprimate pe lingoul de aluminiu ce reprezintă noua pecete a Slatinei în locul celei vechi ce reprezenta nişte turnuri de cetate şi corbul legendar. Aici, la „ARLO", se obţine azi aluminiul ţării!

Cu o forţă magnetică mereu sporită, ritmul industrializării a atras mii şi mii de oameni, muncitori, tehnicieni, ingineri. O migraţie nemaipomenită spre acest „Eldorado" fabulos care mă solicită şi pe mine să-l văd. Îl cunosc numai din ecourile gloriei sale internaţionale.

★

Ceea ce văd întrece dimensiunile fanteziei mele de care nu prezenţa tutelară pretutindeni.

Aici, la topirea aluminiului aproape toată munca o fac agregatele. Nu este mare nevoie de „mînă de lucru" ci de gîndire tehnică, promptă, neşovăitoare. Aici nu se poate întrerupe nici o clipă producţia. Orice defecţiune trebuie înlăturată pe loc, fără întîrziere. Au fost cazuri cînd oamenii — şi muncitori şi ingineri — au rămas cîte 40—50 de ore neîntrerupt pentru înlăturarea unui neajuns tehnic. Oamenii îşi iubesc uzina. Cea mai mare parte dintre ei au fost prezenţi pe şantier cînd au început lucrările de construcţii în anul 1963. Erau ţărani din împrejurimi. S-au calificat mai întîi pe şantier ca zidari, tîmplari, betonişti, apoi au rămas în anul 1970 a produs 100.000 tone iar în anul 1975, cînd va fi încheiată construcţia halelor de electroliză, „ALRO" va depăşi cu mult aceste cifre.

★

Citesc în volumul „Procesul de urbanizare în România" zona Slatina-Olt, apărut în colecţia „Biblioteca sociologică" de sub redacţia prof. univ. Miron Constantinescu (Editura Academiei Republicii Socialiste România Bucureşti, 1970) în capitolul „Perspectivele dezvoltării economice, sociale şi culturale a judeţului Olt" semnat de Gh. Constantin: „Aluminiul este reprezentantul materializat al spiritului creator al oamenilor de aici, ajuns departe în lume, în 13 dintre cele mai avansate ţări cum sînt: Anglia, Belgia, Suedia, R.F. a Germaniei, Statele Unite ale Americii ş.a. Biografia alu-